



ปาฐกถาเกียรติยศ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอลถานนท์ ครั้งที่ 13
งานครบรอบ 55 ปี วันพระราชทานนาม และ 136 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล



รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของโลก สู่การปรับตัวของอุดมศึกษาไทย

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย
อดีตรองนายกรัฐมนตรีและ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

เรื่อง

“รู้เท่าทัน
การเปลี่ยนแปลงของโลก
สู่การปรับตัว
ของอุดมศึกษาไทย”

ปาฐกถาเกียรติยศ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 13
งานครบรอบ 55 ปี วันพระราชทานนาม และ 136 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล

หนังสือ ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 13
งานครบรอบ 55 ปี วันพระราชทานนาม และ 136 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล
เรื่อง “รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สู่การปรับตัวของอุดมศึกษาไทย”

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2567
ISBN : 978-616-443-921-4

คณะผู้จัดทำหนังสือ ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย

อดีตรองนายกรัฐมนตรี

และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์ภัทรชัย กีรติสิน

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย

นางสาวมณีนรีรัตน์ จอมพุก

ผู้อำนวยการกองบริหารงานวิจัย

นางสาวสุปรานี ลิ้มพวงแก้ว

กองบริหารงานวิจัย

นางสาวตรีระกา กิจเนตร

กองบริหารงานวิจัย

นางสาวนันทิตา เส็งมา

กองบริหารงานวิจัย

ปกและรูปเล่ม กองบริหารงานวิจัย

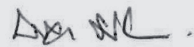
จัดทำโดย กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล
โทรศัพท์ 0 2849 6242 โทรสาร 0 2849 6247
<https://op.mahidol.ac.th/ra/>

เอกสารกองบริหารงานวิจัย หมายเลข 115/2567

คำนำ

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับเกียรติเป็นอย่างสูงจากศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นองค์ปาฐกของงานแสดงปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 13 เรื่อง “รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้การปรับตัวของอุดมศึกษาไทย” จึงได้ร่วมถ้อยคำจัดทำเป็นหนังสือเล่มนี้ขึ้น เพื่อเป็นที่ระลึกในงานแสดงปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านจะได้เท่าทันในการปรับตัวของบุคลากรในแวดวงการศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงไปของโลก ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย ได้กล่าวไว้เป็นแนวทาง

มหาวิทยาลัยมหิดลเชื่อมั่นว่าหนังสือเล่มนี้จะให้ความรู้ แนวคิด มุมมองของการปรับตัวของอุดมศึกษาไทย ทำให้มีความเข้าใจว่าโลกเปลี่ยนอย่างไร พวกเราต้องมีความเข้าใจและมีความกล้าที่จะเปลี่ยน และต้องสร้าง Collective Leadership ให้ได้ เพื่อร่วมกันเดินไปข้างหน้า ให้เกิดความเปลี่ยนแปลง เพื่อประเทศชาติของเราให้ยั่งยืนต่อไป



ศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

มิถุนายน 2567



สารบัญ

คำกล่าวรายงาน
-6

คำกล่าวเปิดงาน

แสดงปาฐกถา
โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

-8

ประวัติองค์ปาฐก
-10

เรื่อง
“รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก
สู่การปรับตัวของอุดมศึกษาไทย”
-13

ภาคผนวก
-53

ความเป็นมาในการจัดแสดงปาฐกถาเกียรติยศฯ
เนื่องในวันพระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดล
(พ.ศ. 2542 - 2567)

-54

ประวัติศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล ไอสถานนท์

-62



คำกล่าวรายงาน

ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์ภัทรชัย กีรติสิน
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล
ประธานคณะกรรมการฝ่ายจัดปาฐกถาเกียรติยศฯ

กราบเรียน ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย อดีตรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ท่านอธิการบดี ผู้บริหาร และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ด้วยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนาม “มหิดล” ให้เป็นนามของมหาวิทยาลัย ในวันที่ 2 มีนาคม พุทธศักราช 2512 ปัจจุบันได้เวียนมาบรรจบเป็นปีที่ 55 ของวันพระราชทานนาม และนับเป็นปีที่ 136 มหาวิทยาลัยมหิดล จึงจัดให้มีการแสดงปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ ชัชวาล โอสถานนท์ ซึ่งในปีนี้เป็นครั้งที่ 13 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณเนื่องในวันคล้ายวันพระราชทานนาม “มหาวิทยาลัยมหิดล” และเข้าร่วมรำลึกถึงศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ อดีตอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

ในโอกาสนี้ ขอกราบเรียนเชิญท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวเปิดงานและกล่าวแนะนำองค์ปาฐกต่อไป



คำกล่าวเปิดงานแสดงปาฐกถา

โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ:
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

กราบเรียน ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย อดีตรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และท่านผู้มีเกียรติ ที่เคารพทุกท่าน

ตลอดระยะเวลา 55 ปี ที่มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานนามาภิไธยในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีการพัฒนา ในหลากหลายรูปแบบ เพื่อประโยชน์ต่อแผ่นดิน ดังที่มหาวิทยาลัยมหิดล มีปณิธาน ว่า “ปัญญาของแผ่นดิน”

ในวันที่ 2 มีนาคม พุทธศักราช 2567 นี้ มหาวิทยาลัยมหิดลได้จัดแสดง ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ เพื่อเป็นการระลึก ถึงคุณงามความดีของท่าน ที่ได้เคยดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดี และในปีนี้ ผมในนามของมหาวิทยาลัยมหิดล รู้สึกมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ให้เกียรติมาแสดงปาฐกถาเกียรติยศ ในหัวข้อเรื่อง “รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของโลก สู่การปรับตัวของอุดมศึกษาไทย” ผมขอแนะนำประวัติ ของท่านโดยสังเขป ดังนี้



ประวัติองค์ปาฐก

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย
อดีตรองนายกรัฐมนตรีและ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ประวัติการศึกษา

ท่านจบปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยม รางวัลเหรียญทอง จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโทด้านกฎหมาย การเมือง และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ จากโรงเรียนกฎหมายและการทูตฟเลตเชอร์ (The Fletcher School of Law and Diplomacy) ปริญญาโทและปริญญาเอกทางนิติศาสตร์ จาก Harvard Law School

ทางด้านวิชาการ

ท่านเป็นผู้ริเริ่มการเรียนการสอนวิชากฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นครั้งแรกในประเทศ ริเริ่มการทำวิจัยสหสาขาระหว่างกฎหมายและศาสตร์ต่างๆ เพื่อลดปัญหากฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ จนนำไปสู่การจัดตั้งศูนย์วิชากฎหมายและการพัฒนาที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับศาสตราจารย์พิเศษประสิทธิ์ โฆวิไลกุล

ท่านได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านเคยดำรงตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยังเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย เป็นที่ปรึกษาขององค์กรสำคัญๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีสำคัญ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รองนายกรัฐมนตรี ที่กำกับดูแลกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวัฒนธรรม

ท่านได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

ในประเทศไทย

- พ.ศ. 2544 เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก ชั้นสูงสุด มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)
- พ.ศ. 2539 เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย ชั้นสูงสุด มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.)
- พ.ศ. 2546 เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นที่ 1 ประมุขดิเรกคุณาภรณ์ (ป.ภ.)
- พ.ศ. 2547 เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ชั้นที่ 3 ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ต.จ.ว.)
- พ.ศ. 2547 เหรียญลูกเสือสดุดี ชั้นที่ 1
- พ.ศ. 2551 เหรียญกาชาดสมนาคุณ ชั้นที่ 1 (เหรียญทอง)
- พ.ศ. 2562 เหรียญกาชาดสรรเสริญ

ต่างประเทศ

- กัมพูชา : เครื่องอิสริยยศลำดับสหไมตรี ชั้นที่ 2
- บรูไน : เครื่องอิสริยาภรณ์สตรี ปาดูกา มาห์โกกตาบรูไน ชั้นที่ 1
- สวีเดน : เครื่องราชอิสริยาภรณ์ดาวขั้วโลก ชั้นที่ 1
- เนเธอร์แลนด์ : เครื่องราชอิสริยาภรณ์ออเรนจ์-นัสเซา ชั้นที่ 1
- บาหลีเรน : เครื่องราชอิสริยาภรณ์กษัตริย์ฮามัดแห่งยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา ชั้นที่ 1
- ฟิลิปปินส์ : เหรียญแห่งความสำเร็จของรัฐบาล

ตำแหน่งปัจจุบัน

ท่านเป็นประธานคณะมนตรีเพื่อสันติภาพและความปรองดองแห่งเอเชีย (Asian Peace and Reconciliation Council (APRC)) และรองประธานที่ปรึกษา และประธานกรรมการบริหารมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก สภากาชาดไทย

เรื่อง “รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สู่การปรับตัวของอุดมศึกษาไทย”

โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย
อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 13
งาน 55 ปี วันพระราชทานนาม และ 136 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล
วันเสาร์ที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2567

เรียนท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ท่านรองอธิการบดี ท่านสมาชิกวุฒิสภา ท่านรองอธิการบดี หลายๆ ท่าน โดยเฉพาะท่านศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์ภัทรชัย กีรติสิน ท่านคณาจารย์ และท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ นิสิต นักศึกษาที่รักทุกท่าน ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับเชิญจากมหาวิทยาลัยมหิดลมาปาฐกถาเกียรติยศ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 13 ในวันนี้ นับเป็นเกียรติเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาร่วมแสดงความกตัญญูตเวทีต่อองค์สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และต่อท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ร่วมกับทุกท่านในวันนี้ ก็เห็นหลายท่านที่คุ้นๆ หน้ากันอยู่ ท่านศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ เตชวรสินสกุล คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ยังมีเวลาท่ามกลางภารกิจที่รัดตัว มาร่วมฟังกันในวันนี้ด้วย

หัวข้อที่ได้รับมอบหมายในเวลานี้ก็คือเรื่อง **การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก เข้าสู่การปรับตัวของอุดมศึกษาไทย** หลายท่านก็เป็นผู้เชี่ยวชาญอยู่แล้ว ผมขอร่วมขวนคิดในประเด็นต่างๆ ที่อาจจะฝากพวกเราทุกคน ทั้งที่เป็นชาวมหิดล และชาวมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั่วประเทศ และนักศึกษาด้วย ช่วยกันคิดต่อ



โลกเปลี่ยน สังคมเปลี่ยน ในช่วงกว่า 5 ปีที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก อะไรที่ถือว่าโลกเปลี่ยนและสังคมเปลี่ยน มีรายละเอียดมาก แต่ผมขอไปอย่างรวดเร็ว ๆ สิ่งแรกคือสิ่งที่ผมเรียกว่า Global Mega Trend ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกท่านคุ้นเคยอยู่แล้ว คือแนวโน้มใหญ่ของโลก ที่เรียกว่าเป็นแนวโน้มใหญ่ของโลกเพราะไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยประเทศเดียว แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในหลายประเทศในเอเชีย แอฟริกา ลาตินอเมริกา ประเทศในแปซิฟิก แต่เรามาดูเฉพาะแค่ในเอเชีย

Global Mega Trend อันแรก คือ **Aged Society** ซึ่งท่านที่เป็นสมาชิกของประชาคมมหิดลก็จะรู้จักเรื่องนี้ดีอยู่แล้ว เราไม่ใช่เป็น Aging Society แต่เป็น Aged Society แล้ว เป็นสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งถ้าดูเฉพาะแค่ในเอเชีย ประเทศที่เข้าสู่สังคมสูงอายุมี 4 ประเทศ คือ จีน ไทย สิงคโปร์ และญี่ปุ่น ถ้าท่านดู 4 ประเทศนี้ ประเทศจีนประเทศเดียวก็พันกว่าล้านคน ถือเป็น Global Mega Trend ได้ ในขณะที่เมียนมา ลาว เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เป็น Young Society ที่มาเลเซียเป็นสังคมคนหนุ่มคนสาว ซึ่งอันนี้ก็มึผลกระทบหลายอย่าง เพราะฉะนั้นถ้าท่านที่ทำงานทางด้านเศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจมาก็จะบอกว่า Economies of Scale ของประเทศไทยไม่ใช่ 70 ล้านคน เพราะมีคนสูงอายุเยอะมาก เพราะฉะนั้นเวลาเรามองขึ้นมว่าจะมาลงทุนเทียบกัน เป็นประเด็นหนึ่งที่น่าคิด ระหว่างไทยกับเวียดนาม เวียดนามเป็นสังคมคนอายุน้อย มีอยู่เกือบ 100 ล้านคน คนที่มีอำนาจในการซื้อ กล้าลงทุน กล้าใช้จ่ายใช้สอย กล้าทำงาน ก็ขึ้นไป 90 ล้านคน แต่เขาบอกว่าคนที่สูงอายุไม่ค่อยชอบใช้สตางค์ ชอบเก็บสตางค์ เพราะฉะนั้นเราก็จะลงทุนใน Fixed income ค่อนข้างมาก ในพันธบัตรรัฐบาลค่อนข้างมาก ส่วนของ Capital goods ยังไม่ต้องพูดถึงเรื่องโควิด การนำเข้าสินค้าทุนก็ลดลง เพราะว่าการลงทุนของประเทศไทยลดลง ตลาดของประเทศไทย Economies of Scale จริง ๆ ก็ไม่ใช่ 70 ล้านคน อาจจะเป็น 50 ล้านคนด้วยซ้ำไป ขนาดตลาดก็เล็กลง เพราะฉะนั้น Aged Society ก็จะมีผลกระทบต่ออะไรหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ประเทศเหล่านี้จะเน้นธุรกิจในเรื่อง Wellness มากขึ้น และเรา

จะเห็นว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา อะไรที่เกี่ยวกับ Wellness กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ทั้งมองเห็น ทั้งมองไม่เห็น ทั้งผู้ชาย ผู้หญิงก็เหมือนกัน เรื่องการชะลอวัยทั้งหลาย ผมดำ ครีมหน้าแดงอะไรก็ซื้อกันหมด วิสอร์ตต่าง ๆ เวลานี้ก็มีกิจกรรมการเดินจงกรม มีสำนักในการรักษาจิตใจ น้ำที่ใช้ดื่มกันก็มีโฆษณาว่า น้ำชนิดนี้ดื่มเข้าไปโมเลกุลจะวางตัวอย่างไร มี Organic food อะไรทั้งหลาย ซึ่งก็ทำให้สาขาวิชาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิศวกรรม วิทยาศาสตร์ แพทย์ เกษตร รวมถึงเรื่องนิติศาสตร์ ก็เข้ามารวมกันเพื่อจะได้เดินไปสู่สังคมที่เน้นเรื่อง Wellness แต่ขณะเดียวกันก็มีปัญหาเรื่องประชากร ประชากรที่อายุมากขึ้น แต่พวกเขายังแข็งแรงอยู่ ยังไม่แก่ ยังมีสติปัญญาที่ดี ยังอยากจะทำงานอยู่ แต่เขาอาจจะตกเทรนด์ของเทคโนโลยีในช่วงที่ผ่านมา จะ Reskill, Upskill คนเหล่านี้อย่างไร เพิ่มทักษะ ปรับทักษะ ให้ทักษะใหม่ ไม่ใช่เฉพาะคนที่อยู่ในวัยแรงงานเท่านั้น ที่สังคมไปปรับบอกเลยว่าคนที่อายุเกิน 60 แล้วแต่ยังแข็งแรงอยู่ อยากทำงาน ขาดความรู้ด้านอะไรบ้าง ขาดความรู้เรื่อง Internet of Things ขาดความรู้เรื่องปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence) ปัจจุบันนี้อาจจะต้องพูดถึง ChatGPT, News generative AI ขาดความรู้เรื่อง Mechatronics ในสังคมโปรจึงดึงมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เข้ามา จัดอบรมให้ short courses เป็นเวลา 6 เดือน 8 เดือน หรือ 1 ปี หากใครเข้ามาร่วมแถมสตาจี้ให้ด้วยเดือนละ 500 เหรียญ วิธีนี้เป็นการแก้ปัญหาแบบคนมีสตางค์ ในจีนก็กำหนดนโยบายชัดเจน เรียกว่า Silver Hair Economy ผมสีเงินไม่เรียกว่าคนแก่ จะให้มีการเข้าถึงการบริการทางการแพทย์ที่ดีขึ้น ให้มี Mobile Medical Unit ให้มี Telemedicine ในญี่ปุ่นเองก็ไปเพิ่มภาษี sales taxes และนำเงินที่เพิ่มขึ้นไปช่วยเรื่องการดูแลผู้สูงอายุ ก็ต้องถามว่าประเทศไทยเราทำอะไรบ้าง เราก็เคยพูดกันอยู่ว่าจะให้ขยายอายุเกษียณไปเป็น 65 เพราะว่ายังแข็งแรงอยู่ ยังต้องการคนที่ทำงานอยู่ แต่ถึงเวลาแล้วก็สงสัยจะไม่มีสตางค์นะ ก็เลยลดลงเหลือ 63 แล้วพอถึง 63 ก็ผ่านไป ไป ตอนนั้นก็เลยลืม ๆ เจ็บ ๆ กันไปแล้ว เพราะฉะนั้นนโยบายในการดูแลผู้สูงอายุของเรา อาจจะมองไม่เห็นชัดเหมือนกับประเทศอื่น ๆ ที่อยู่ใน Global Mega Trend ด้วยกัน สังคมสูงอายุมีผลกระทบต่อการศึกษาในมหาวิทยาลัย จำนวนนักเรียนประถม มัธยม ลดลงอย่างมาก ที่นั่งใน

มหาวิทยาลัย ในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา ว่างถึงเกือบ 200,000 ที่นั่ง โรงเรียนประถม
มัธยม ในต่างจังหวัดหลายโรงเรียน ต้องปิดตัวลงเพราะไม่มีนักเรียน ผมเป็น
รองประธานที่ปรึกษามูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก ก็ไปช่วยเหลือประชาชน
ในเรื่องอุทกภัยตามพระนโยบาย ก็ไปพบแต่คนสูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ภาคอีสาน
ก็ถามว่าแล้วคนหนุ่มคนสาวไปอยู่ไหนหมด ก็มี 2 คำตอบ คำตอบที่ 1 คือคนหนุ่ม
คนสาวไปทำงานในเมือง และคำตอบที่ 2 คือมันไม่มีคนหนุ่มคนสาว เพื่อนผมที่เขา
เป็นเจ้าของบริษัท Samsung เขาก็บอกว่าเหตุผลหนึ่งที่เขาต้องย้ายโรงงาน Samsung
และรวมไปถึง LG ออกจากโคราชไปที่เวียดนาม หนึ่งในปัจจัยก็เพราะว่าประเทศไทย
เราไม่มีคน เรื่องความสามารถในเรื่อง STEM ของเราไม่พอ เรื่อง Incentive ทางภาษี
ไม่เท่ากับเวียดนามนั้นก็อีกเรื่องหนึ่ง แต่ที่สำคัญคือคนไม่พอ แล้วเราจะแก้ปัญหา
ต่าง ๆ เหล่านี้กันได้อย่างไร การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยก็ต้องปรับเปลี่ยน
แพทย์ พยาบาลที่ออกมาต้องเข้าใจผู้สูงอายุมากขึ้น ต้องเข้าใจจิตวิทยามากขึ้น
ต้องเข้าใจการไปให้บริการที่บ้านมากกว่าที่จะให้บริการที่โรงพยาบาล ไปให้การบริการ
ที่ศูนย์ต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งก็เป็น totally different training ซึ่งหลายท่านทราบดีอยู่แล้ว

Urbanization เป็นสังคมที่มีความเป็นเมืองเพิ่มขึ้นมาก ท่านไปเมืองจีน
กันมาท่านก็จะเห็น ไม่ว่าจะเงินจีน เงินดู เชียงไฮ้ เมืองเล็ก เมืองใหญ่ มีความเป็น
เมืองหมด ประเทศไทยเองเวลานี้ก็มีความเป็นเมืองเกือบหมด โชห่วยก็หายไป เป็น
ร้านค้าสะดวกซื้อ เมื่อก่อนเราเกิด ผมยังจำได้สมัยก่อนเราก็บอกว่าคุณภาพชีวิตของ
โชห่วยมันมีนะ ผู้ชาย สามี เดินมาซื้อของ ก็ซื้อเชื่อได้ มาซื้อของที่ร้านโชห่วย
ปากซอย ก็ว่าง ๆ มานินทาภรรยา ภรรยาเดินมาก็นินทาสามี เดี่ยวนี้ท่านไปร้านค้า
สะดวกซื้อไม่ต้องเอ่ยชื่อเขารอก หนึ่งท่านไปซื้อเชื่อ ชายเชื่อ ก็ไม่มีใครคบด้วย
สองคือนั่งคุยกับคนขาย ข้างหลังเขาก็ดำให้ เพราะฉะนั้นวิถีชีวิตก็เปลี่ยนไป เราเคย
คุยกันว่าจะรักษาวิถีชีวิตของโชห่วยเอาไว้ได้อย่างไร ตอนนี้ไม่ต้องคุยแล้วเพราะ
มันไม่มี มันรักษาไว้ไม่ได้ เวียดนามก็เหมือนกัน เมื่อ 10 ปีที่แล้ว ก็ตีเบตเหมือน
ที่เราตีเบตนี้แหละ เสวนาธรรมกันไม่ยอมให้ร้านค้าสะดวกซื้อเข้ามา ในที่สุดแล้ว

ประเทศไทยเองนั้นแหละเข้าไปซื้อร้านค้าสะดวกซื้อของเขา แล้วก็รวมเข้าไปเป็น Chain เป็น Convenience Store เป็น Modern Trade มากกว่า Conventional Trade โดย Urbanization ก็เกิดอะไรขึ้นหลายอย่าง ทำให้สังคมเป็นสังคม Consumer Society เป็นสังคมของการบริโภคนิยมและการโฆษณา เวลานี้ขึ้นทางด่วนแทบจะมองไม่เห็นอะไรเลย เต็มไปด้วยป้ายโฆษณา ตึกอะไรต่างๆ ที่ว่างก็ต้องเอาป้ายโฆษณาไปหุ้ม รวมทั้งบริษัทที่ผมเป็นประธานที่ปรึกษาด้วย เป็ชื่อกับเลย์ก็ดูเหมือนกันว่าตึกไหนว่าง แล้วจะไปหุ้มตึกนั้นกัน แล้วโฆษณาในโทรทัศน์ก็มากมายมหาศาล แล้วคนเชื่อก็เยอะ คนชอบมาแซวผมว่าคนที่เชื่อส่วนใหญ่เป็นคนแก่ทั้งนั้น ซึ่งผมว่าก็ไม่จริงนะ เด็กก็เชื่อเหมือนกัน เพราะฉะนั้นนี่คือสังคมของการโฆษณา ซึ่งก็จะมีหลายวิทยาการของการศึกษาที่จะต้องเข้ามาดูแลของพวกนี้ ทั้งในการส่งเสริมและการดูแลผลกระทบด้วย

Middle-Class ชนชั้นกลางเพิ่มขึ้นอย่างมากในประเทศต่างๆ เหล่านี้ อินเดีย เวียดนาม ไทย อินโดนีเซีย จีน มีชนชั้นกลางเพิ่มขึ้นมาก ชนชั้นกลางนี้ก็จะ Demand หลายอย่าง มีอำนาจซื้อมากขึ้น จับบ้างใช้สอยมากขึ้น ก็ไปสอดรับกับเรื่องของ Urbanization ที่มีการจับบ้างใช้สอยมากขึ้น มีสังคมของการโฆษณามากขึ้น และก็เรียกร้องทางการเมืองมากขึ้น เราเห็นในอียิปต์ ในตูนีเซีย ในหลายแห่งเห็นในประเทศไทยว่ามีการเรียกร้องประชาธิปไตยในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น ที่มาจากชนชั้นกลางที่ขยายตัวขึ้นมาก ผมยังจำได้สมัยผมเด็กๆ เวลาผมไปงานแต่งงานกับคุณพ่อคุณแม่ ไปงานใหญ่ๆ ก็จะมีคนหน้าตาคล้ายๆ กันแทบจะทุกงาน ไปวันนี้เดินเข้าไปในงานรู้จักคนสัก 10% นี้ก็เก่งแล้ว เพราะว่าคุณสังคมนี้ขยายไปอย่างมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีมาก เขาเชิญผมเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของแพลตฟอร์มหนึ่ง ไม่ทราบว่าเขาารู้จักกันหรือเปล่า ชื่อว่า HOW แล้วเขาก็เชิญผมกับลูกชายผม สันติธาร เสถียรไทย ไปร่วม ถูบบังคับหรือถูกโน้มน้าวอย่างไรก็ไม่รู้ ก็ไปรับปากกับเขาว่าจะไป Inauguration ให้ไปพูดกับ 300-400 คนในห้องนั้น ซึ่งเสียค่าสมาชิกคนละ 400,000 บาท ผมไม่เสียสักบาท เพราะเป็นกิตติมศักดิ์ ชอบคำว่ากิตติมศักดิ์ตอนนี้

เพราะว่าสามารถเข้าไปร่วมอะไรก็ได้แล้วไม่ต้องเสียสตางค์ ผมรู้จักคนในห้องนั้นอยู่ 5% ซึ่งผมก็ว่าชีวิตผมทำอะไรมาเยอะ ทั้งมหาวิทยาลัย การเมือง ธุรกิจ ปกติเมื่อก่อนเราจะรู้จักคนเยอะมาก ผมรู้จักไม่เกิน 5% CEO ของ HOW เป็นลูกของเพื่อน อายุ 27 เป็น CEO ของ HOW นั่นคือสิ่งที่มันเปลี่ยนแปลงไป นี่คือโลกเปลี่ยน สังคมเปลี่ยน แล้วมหาวิทยาลัยจะไม่ปรับตัวบ้างหรือ

Technology Disruption ท่านทั้งหลายที่ฟังผมอยู่ ท่านลงทุนในตลาดหลักทรัพย์อาเซียนก็ได้ ท่านลงทุนในอาเซียนสตาร์ก็ได้ ท่านแชต ท่าน WhatsApp ท่านทำอะไรก็ได้สารพัด และในขณะที่เราพูดเรื่องเทคโนโลยีที่มัน disrupt ทุกอย่างเมื่อ 3-4 ปีที่แล้ว มันก็เกิด AI Economy ขึ้นมา Artificial Intelligence เป็นเศรษฐกิจที่ว่าด้วยปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งมาช่วยเราทำอะไรหลายอย่างมากมาย มาช่วยเราคิด มาช่วยเราทำ มาช่วยเราพูด แล้วก็เดินไปถึง Generative AI โดยเฉพาะ ChatGPT ที่เพิ่งเกิดขึ้น โดย ChatGPT เป็น AI ที่เติบโตเร็วกว่า Facebook 4-5 เท่า ChatGPT มีคนใช้ มี Adoption rate ขึ้นไปถึง 200-300 ล้านภายในเวลาปีเดียว ในขณะที่ Facebook ใช้เวลา 5 ปี เพราะฉะนั้นมันไม่ใช่ว่า ChatGPT เทคโนโลยีลึกลับล้ำซ้อนแค่นั้น ซึ่งเขาก็ลึกลับพอสมควรนะ แต่ปัญหาคือ adoption rate มีคนใช้เยอะ บริษัทใหญ่ ๆ ยังกริ่งเกรงด้วยเข้าไปว่าจะใช้ได้หรือไม่ เพราะว่าถ้า AI เข้ามาแล้ว กระบวนการผลิต กระบวนการทำงาน กระบวนการคิด มันเปลี่ยนหมด แล้วมันใช้หรือเปล่า มีอันตรายกับเราหรือเปล่า แต่อย่างท่านทั้งหลายกับผมที่เราไม่ได้มีธุรกิจใหญ่โตอะไร ChatGPT เข้าถึงง่าย ไม่เสียสตางค์อะไรมาก ไม่ต้องใช้ความรู้ อะไรมาก วันก่อนผมไปพูดที่จีน ผมก็ยังลองใช้ดู บอกให้ทำ PowerPoint ให้หน่อยสิ คนฟังแบบนี้ หัวข้อแบบนี้ อะไรแบบนี้ เขาก็ทำ PowerPoint ให้ได้สัก 60-70% แต่วันนี้ไม่ได้ใช้ วันนี้มาสด ๆ ซิง ๆ เลย เพราะว่าไม่กล้าใช้ในประชาคมมหาวิทยาลัย เพราะว่าประชาคมในมหาวิทยาลัยอาจจะรู้สึก ว่า ChatGPT แต่ประเด็นก็คือว่า Generative AI มันกำลัง Disrupt the disruption โดย Disruption ที่เกิดขึ้นเมื่อ 4-5 ปีที่แล้ว ต่อเนื่องมาตลอด ถูก disrupt totally โดย ChatGPT เวลานี้

มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในต่างประเทศ ทั้งอเมริกาและยุโรป เลิกให้ Take home exam 1 วันมาส่ง 3 วันมาส่ง หรือ 7 วันมาส่ง สมัยผมเรียนที่ Harvard มีพวกนี้เยอะมาก เพราะเวลานี้มาส่งแล้วไม่รู้ว่าจะใครทำ แล้วปัญหาว่าคนที่ได้ลิขสิทธิ์จากเปเปอร์นั้น คือคนที่ถาม ChatGPT หรือตัว ChatGPT ที่มีคนคิด บริษัทที่ซานฟรานซิสโก ที่คิด ChatGPT ขึ้นมา New generative AI เขาคิดเสร็จแล้วเขาไม่ได้ launch เลย เป็นเวลา 6 เดือน ก็มีคนไปถามเขาว่าทำไม เขาบอกว่า เขารู้สึกไม่แน่ใจว่ามัน Capable of อะไรบ้าง เขาบอกมันเหมือนกับว่าท่านเอา Data จำนวนมากใส่เข้าไปในสมองของเด็กที่อายุไม่ถึงสิบขวบ ท่านจะไม่มีทางรู้เลยว่าเด็กเขา process ข้อมูลนั้นอย่างไร แล้วเขาจะ react ออกมาอย่างไร นี่คือนั่นที่คนคิดเองก็กลัว ChatGPT เพราะฉะนั้น ChatGPT ก็ทำงานได้หลายภาษา ภาษาไทยก็ทำดีขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อก่อนคุณพ่อผมชื่อ สุรินทร์ ลูกชายชื่อ สันติธาร ผมชื่อ สุรเกียรติ์ ChatGPT ก็ยังสลับกันได้ เพราะมันหลาย ส. ว่าใครเป็นใคร เวลาผ่านไป 6 เดือนเป๊ะเลย บอกได้หมดใครเป็นใคร นี่เรากำลังอยู่ในยุคที่ New generative AI กำลัง Disrupt the disruption เพราะฉะนั้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องรับรู้ มันมีทั้งโทษ มันมีทั้งคุณประโยชน์มหาศาล เราอาจจะต้องเริ่มคิดแล้วว่า เราจะต้องผลิตนักศึกษา ผลิตบัณฑิต ให้ทำงานในสิ่งที่ AI ทำไม่ได้หรือเปล่า หรือเราจะต้องผลิตบัณฑิตที่ทำงานกับ AI ได้หรือเปล่า เพราะฉะนั้นทัศนคติสำคัญมาก เราอย่ากลัว AI เพราะกลัวไปก็ไม่มีความประโยชน์ เพราะเขาจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ ผมคิดว่าปัญหามีอยู่อย่างเดียว คือ 1. อย่างกลัว AI 2. เราสร้างคนที่ทำงานกับ AI ได้ 3. เราสร้างคนที่ทำในสิ่งที่ AI ทำไม่ได้ เรื่องสุนทรีย์ทั้งหลาย เมื่อก่อนผมก็ดีใจว่าอีกนานที่ AI จะเข้ามาใน field กฎหมาย ผมคิดว่าไม่ได้หรอก เพราะยังต้องใช้วิเคราะกับลูกความอยู่ เวลาผ่านไปครู่เดียว มันไม่เป็น อย่างนั้นแล้ว จะหาเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาเมื่อก่อนต้องจ้างเด็กจบใหม่ ไปค้นคว้าทั่วโลกว่ามีทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตรมีซ้ำซ้อนกันหรือเปล่า ใช้เวลา 3 เดือน เวลานี้กดไปภายในเวลาครึ่งนาทีก็ตอบมาหมด ก็ไม่ต้องใช้คนแล้ว อย่างนี้เป็นต้น เพราะอย่างนั้นเราก็ต้องพัฒนาคนต่อไป ว่าทำอย่างไรคนนั้นจะเป็นคนใช้ AI ได้ ทำอย่างไรเราจะผลิตคนที่ทำในสิ่งที่ AI ทำไม่ได้

Food and Health Security พอมิโควิด 19 ขึ้นมา ท่านคงจำได้ว่า ช่วงแรกๆ ปิดพรมแดน ไม่ให้เดินทาง ไม่ส่งออก จนองค์การการค้าโลกกับองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ต้องออกมาบอกว่าให้เปิดพรมแดน เพราะว่าประเทศที่นี้เขาไม่มีอาหารเหมือนเรา เขาเดือดร้อนมาก เพราะท่าน ปิดพรมแดนหนึ่งเดือน ไม่มีการส่งอาหารผ่านที่เขาจะตายกัน เพราะฉะนั้น องค์การระหว่างประเทศเขาถึงได้ออกมาว่าอย่าปิด เพราะฉะนั้น Food Security กับ Health Security จึงสำคัญมาก ช่วงกลางโควิดมาถึงปลายโควิด 19 จีนบอก ไม่ต้องทำอะไร ให้มณฑลนี้ไปผลิตหน้ากาก ท่านจำได้ไหม Surgical mask หากัน เป็นทองคำ ในช่วงโควิดต้นๆ เสื้อ PPE พวกเราใครมีเพื่อนมีฝูงอยู่ที่จีน ทวีอเมริกา นำเข้ามาบริจาดกันใหญ่ แม้กระทั่งเครื่องช่วยหายใจ ไม่อยากเอ่ยชื่อประเทศ บางประเทศห้ามส่งออก เพราะฉะนั้นเงินมอบหมายเลย มณฑลนี้ผลิตเสื้อ PPE มณฑลนี้ไปทำเรื่อง negative pressure room ห้องความดันลบ มณฑลนี้ไปทำเรื่อง เครื่องช่วยหายใจ เพราะฉะนั้นความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางสุขภาพ และความมั่นคงทางอาหารกับสุขภาพพร้อมกัน จึงเป็นทิศทางของธุรกิจ ซึ่งผมก็ตั้งใจที่ บริษัทไทยในช่วง 30 ปีที่ผ่านมาหลายบริษัทหันไปทาง Food and Health Security แล้วก็ได้ List ในตลาดหลักทรัพย์ ปัญหาที่คือมหาวิทยาลัยไทย 300 กว่าแห่ง รวมวิทยาลัยด้วยตามพวกนี้ทันหรือไม่

ใหม่สุดคือเรื่อง **Sustainability** เรื่องความยั่งยืนเป็น Global Mega Trend ที่สำคัญมาก สหประชาชาติเขาได้ออกมามี 17 ข้อนะ เป้าหมาย Sustainable Development Goals เพราะฉะนั้นทุกคนต้องทำตาม ประเทศไทยก็ทำตาม ประเทศไทยก็ไปให้สัญญาเอาไว้ ท่านอดีตนายกรัฐมนตรีไปประชุมก็ไปให้สัญญา เอาไว้ว่าเราจะเดินเข้าสู่ 17 เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นสมัยก่อนจะมี AI ผมก็จะขึ้นให้ดูว่า 17 เป้าหมายมีอะไรบ้าง ในสมัยนี้ถ้าผมขึ้นให้ดู ท่านนักศึกษา และท่านทั้งหลายท่านก็จะ Google นำหน้าผมไป แล้วก็จะมีมาบอกผมด้วยซ้ำไปว่า อันนี้พูดไม่ถูก อันนี้พูดถูก เพราะฉะนั้นท่านก็ไป Google เองว่า 17 เป้าหมาย ของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นมีอะไรแล้วเราควรจะทำอะไรบ้าง

โลกเปลี่ยน สังคมเปลี่ยน ประการต่อไปคือ Pandemic เราผ่านกัน

มาแล้ว ไม่ต้องพูดมาก แต่สิ่งที่ผมสนใจก็คือสหพันธ์กษัตริย์ชาติสากลที่เขาประชุมกันที่เจนีวาเมื่อปีที่แล้ว เขาออกแถลงการณ์มาว่าประเทศส่วนใหญ่ในโลกนี้เขาใช้คำภาษาอังกฤษว่า dangerously unprepared for the new pandemic คือ ไม่มีกรเตรียมตัวอย่างน่าอันตรายเป็นอย่างยิ่งสำหรับการที่จะมี pandemic ใหม่ ซึ่งก็จะมีหลายสายพันธุ์มาพร้อมๆ กัน นี่ผมก็มานั่งดูประเทศไทย ก็จริงเหมือนกันนะ ผมก็ไม่ว่าโรงพยาบาลในต่างจังหวัด ที่ที่แรกก็ทำห้อง negative pressure กัน ตอนนั้นก็สิมๆ หายไปหรือเปล่า PPE มีใครผลิตไว้หรือเปล่า surgical mask พุดตรงนี้ได้ไหม มีใครไป stock ไว้ที่ไหนอีกหรือเปล่า แล้วก็กฎหมายของเรา ท่านคงจำได้ว่าตอนที่อยู่ช่วงต้นๆ ของ Pandemic ผมว่าน้อยประเทศที่นายกรัฐมนตรีต้องออกกฎหมายทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโรคติดต่อเข้าคณะรัฐมนตรี แล้วก็ถึงอำนาจของกฎหมาย 30-40 ฉบับมาอยู่ที่นายกรัฐมนตรี เพราะกระทรวงของเรานั้นเป็นนิติบุคคลต่างหาก และพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ ไม่ว่าจะพระราชบัญญัติควบคุมโรค พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พระราชบัญญัติความปลอดภัยสาธารณะ มีรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ เพราะฉะนั้นนายกฯ ไปสั่งไม่ได้นะ อำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมโรค อำนาจตามพระราชบัญญัติฉบับนั้นฉบับนี้ เป็นรัฐมนตรีที่กฎหมายบอกไว้ว่าเป็นผู้รักษาการเป็นคนสั่งการ ถ้ารัฐมนตรีไม่ปฏิบัติตามนโยบายนายกฯ ทำได้อย่างเดียวคือปลดรัฐมนตรี จะสั่งการตามพระราชบัญญัตินั้นๆ เองไม่ได้เลยต้องเอาเข้าคณะรัฐมนตรีว่าขอใช้อำนาจตามนี้ ซึ่งก็เป็นที่มาของการตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรมการปกครอง (ศบค.ปค.) ขึ้นมาเพื่อพิจารณาเรื่องนี้ แต่กาลเวลาผ่านไปก็พุดกันถึง Legality Guillotine จะตัดคอกฎหมายที่ล้าสมัย จำได้มีคนเล่าให้ท่านอดีตนายกรัฐมนตรีฟัง ท่านบอก Application ที่ดีที่สุดคือของเกาหลีใต้ ให้ชื่อเลย แต่เจ้าหน้าที่บอกว่าไม่ได้ขัดกับพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้าง พระราชกฤษฎีกาเพิ่งออกไป ถามว่าแล้วใครออกไปละ บอกว่าท่านเพิ่งเห็นไปเมื่อ 2 อาทิตย์ที่ผ่านมา เพราะฉะนั้นกฎหมายไทยก็เป็นอุปสรรคในการที่จะแก้ไขกฎหมายที่ล้าสมัย กาลเวลาผ่านไประบบกฎหมาย

ของไทย ระบบราชการของไทย ระบบการบริหารราชการแผ่นดิน ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารในยามฉุกเฉิน ก็กลับไปอยู่ที่เดิมใหม่ แต่ผมก็เชื่อว่าถ้ามีโควิดมากอีก ซึ่งก็ขอให้ไม่มี ก็จะมีปัญหาแบบเดียวกัน ที่จะต้องดึงอำนาจเข้าไปเป็นกรณีชั่วคราว

ประการถัดไปคือ การเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ โลกเปลี่ยนแปลงสังคมเปลี่ยนจาก Climate Change จาก CC ที่ย่อกันว่า Climate Change กลายเป็น Climate Crisis จาก Climate Crisis เป็น Climate Catastrophe เป็นวิกฤต เป็นหายนะ ในด้านภูมิอากาศ จะ Global Warming ท่านเลขาธิการสหประชาชาติ แอนโตนิโอ กูเตอรฺเรส บอกว่ากลายเป็น Global Boiling โลกเดือด อันนี้ก็ไม่ต้องดูจากไหน ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ นักศึกษา ฟังข่าวก็เห็นขึ้นทุกวัน อเมริกาประเทศร่ำรวยขนาดไหน สารเคมีก็มี เฮลิคอปเตอร์ก็มี อุปกรณ์ก็มีไฟไหม้ที่เทศกาลหมดไปเป็นแสน ๆ เอเคอร์ ไม่ใช่ไร่ เอเคอร์ละ 2 ไร่ครึ่ง ยังดับไม่ได้ ฮาวายปีที่แล้ว เกาหลีได้นำท่วม จัปพลันที่เราเห็น นำท่วมปีที่แล้วก็น่าสนใจ ปกติมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก ก็จะช่วยในเรื่องพระราชทานถุงยังชีพก็ช่วยระยะสั้น 3 วัน 5 วัน ก็จะให้ต้องช่วยกัน ปีละ 6-7 หมื่นถุง ปีที่แล้วนี้น้อยมาก แต่ไม่ได้แปลว่าน้ำท่วมน้อย แต่น้ำมันไม่ stay มันเป็น flash flood หมด ฝนตกแรง น้ำท่วมแรง เสียหาย ชาวบ้านเดือดร้อน บ้านพัง แต่มันไปเลย ทั้งความเสียหายปรักหักพังเอาไว้ เพิ่งมีทีนราธิวาสเมื่อ 2 เดือนที่แล้วที่น้ำค้างนานแล้วก็ต้องมีการลงไปช่วยเหลือกัน เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศเหล่านี้ มันไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้น แต่มันเป็นสิ่งที่เราต้องย้อนกลับมาดูตัวเราว่าแล้วเราจะทำอะไร ก็มีมาตรการอยู่ อันแรกคือเรื่องของการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก EV ใหม่ หรืออะไร ต่อมาคือการกักก๊าซเรือนกระจกเอาไว้ที่ท่านได้ยินในชื่อของคาร์บอนเครดิต ซึ่งก็หวังว่าคณะบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์ สอนกันเรื่องนี้ ประเทศไทยได้ลงนามกับสวีเดนแลนด์ เป็นประเทศแรกที่ได้ลงนามกับสวีเดนแลนด์ทำคาร์บอนเครดิต บริษัทในสวีเดนแลนด์ ในยุโรป ยังไม่สามารถลด Greenhouse Gas ได้ ก็มาซื้อเครดิตของประเทศของบริษัทที่ลด Greenhouse Gas ได้ บริษัทพลังงานบริสุทธิ์เขามิรดาบัส กทม. อยู่ 300-400 คัน

มีเรือด่วนเจ้าพระยาที่ใช้ไฟฟ้าก็เป็นเครดิต เพราะลด Greenhouse Gas ก็สามารภที่จะ trade ค่า แลกเปลี่ยนกันได้ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงตอนนี้ต้องขึ้นชม ดึงชุมชนในภาคเหนือมาทำป่าชุมชนให้รักษาป่า เสร็จแล้วก็ไปขึ้นทะเบียนกับองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.) เวลาที่ ปตท.สผ. SCG และหลายบริษัท เข้าไป apply เพื่อซื้อเครดิตของการที่รักษาป่าแล้วลดคาร์บอน ลด Greenhouse gas ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ก็เริ่มซื้อสิทธินี้จากชาวบ้าน ซึ่งอันนี้จริงๆ ในความเห็นส่วนตัวของผมเป็นการแก้ปัญหา PM 2.5 ได้ดีมาก เพราะว่ารายได้จากการทำคาร์บอนเครดิตเทรดตั้ง รายได้จากการรักษาป่า แล้วไปขึ้นทะเบียนกับ อบก. นี้ สูงกว่าเผาป่าไปเก็บเห็ดมากมาย ซึ่งอันนี้ผมก็อยากเห็นเป็นนโยบายรัฐบาลมาก เพราะเรามีป่าอยู่จำนวนมาก มีชุมชนอยู่จำนวนมากที่จะทำอันนี้ได้

Green Economy เศรษฐกิจสีเขียวไม่ใช่สิ่งที่พูดกันโก้ๆ เก๋ๆ เป็นวาทกรรมอีกต่อไป Green Capital เงินทุนเวลานี้ต้องเขียว ท่านมีบริษัทจดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ก็จะให้เกรด ESG - Environment Social Governance ว่าดูแลสิ่งแวดล้อมแค่ไหน สังคมมีส่วนร่วมแค่ไหน และปราศจากคอร์รัปชันแค่ไหน ถ้าท่านมี ESG ต่ำ ท่านจะกู้เงินจากแบงก์ไม่ได้ เพราะผู้ถือหุ้นแบงก์จะบอกว่าให้กูไปได้อย่างไรกับบริษัทแบบนี้ ถ้าท่านมี ESG ต่ำ กองทุนใหญ่ๆ Global Fund อย่างเช่นของวอร์เรน บัฟเฟตต์ เขาก็ไม่ลง เขามีเงินอยู่เป็น 200 ล้านล้านเหรียญ ที่จะไปลงทุนที่ไหนก็ได้ ท่านสังเกตดูบางบริษัทได้ ESG เพิ่มขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ไทย หุ่นขึ้นทันทีเลย ถามว่าทำไม บริษัททำเหมือนในประเทศไทยต้องตั้งคณะทำงานขึ้นมา เพื่อดูว่าทำอย่างไรจะได้ ESG บ้าง เพราะไม่อย่างนั้นกองทุนต่างประเทศไม่มาลงทุน เพราะฉะนั้น Capital มันก็กรีนแล้วนี้ไม่ได้มีบทบาทกฎหมายอะไรบังคับเลย แต่บังคับโดยระบบการเงินของโลก Green Consumer มีการศึกษาออกมาแล้วว่าผู้บริโภคพร้อมจะจ่ายแพงขึ้นเฉลี่ยถึง 12% ถ้ากระบวนการผลิตสินค้านั้นเป็นกระบวนการผลิตที่ไม่สร้างมลพิษ Green Technology ผมยังอยากจะทำเลนส์ท่านอธิการบดีว่ามหาวิทยาลัยมหิดลจะเป็น

Center of Climate Technology ได้ใหม่ หรือมหิตลจับมือกันกับจุฬาฯ กับเชียงใหม่ เราทำเป็น Green Tech Hub ของ region คำว่า hub เวลานี้ในประเทศไทยชอบมากนะ หนูก็จะ hub นี้ก็จะ hub แต่มัน hub จริงหรือ hub ไม่จริง แต่ Climate Tech Hub ที่มีโอกาสเป็นไปได้ เพราะเรามีพื้นฐานอะไรหลายอย่าง ถ้ารัฐบาลเต็มงบประมาณให้สนับสนุนในเรื่อง Research and Development (R&D) ก็น่าจะสนใจได้ เพราะว่าต่อไป เสื้อผ้าต้อง green fabric ซีเมนต์ต้อง green cement พลาสติกต้อง green plastic หลังคาต้อง green tiles ทุกอย่างต้องมาจากสิ่งที่ไม่กระทบต่อธรรมชาติด้วยกันทั้งสิ้น ในส่วนของ Green Policy and Law เวลานี้ยุโรป อเมริกา มีนโยบายแล้ว ยุโรป ออกกฎหมายที่เรียกว่า CBAM - Carbon Border Adjustment Mechanism ถ้าสินค้าที่มาจากประเทศไทย หรือประเทศใดก็ตามมี carbon footprint เกินไปให้เก็บภาษี กฎหมายกำลังออกมาว่าสินค้าที่มีมีเทนจะมีปัญหา เราปลูกข้าว แซงข้าวไว้น้ำ เกิดแก๊สมีเทน ถ้าไม่ทำอะไรเลยเวลานี้ รัฐบาลก็พยายามลองทดสอบที่สุพรรณบุรี ที่อยู่ชานอยู่ เพราะมีเทคโนโลยีที่ปลูกข้าวโดยไม่ต้องแซงข้าวไว้น้ำได้ แต่ถ้าไม่ทำอะไรเลยอีกหน่อยข้าวจะส่งออกไม่ได้ อเมริกามีกฎหมายชื่อว่า IRA - Inflation Reduction Act สนับสนุนว่า Green Technology หรือ Green Energy จะได้รับการสนับสนุนในการลงทุนเป็นพิเศษ เพราะฉะนั้นเรื่อง Green Economy หากพิจารณา เรื่องการเงิน เรื่องผู้บริโภค เรื่องเทคโนโลยี เรื่องนโยบาย และกฎหมายมันเข้าไปอยู่ใน Green Economy หมดแล้ว เพราะฉะนั้นนี่คือสิ่งที่ผมคิดว่าการศึกษาต้องปรับตัว ตามทิศทางที่โลกกำลังจะเปลี่ยนไป ประเทศไทยมีปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจ แต่ผมคิดว่าสิ่งที่มีโอกาสสูง ทำมาถ่วงปัญหาเหล่านี้ หนึ่งในนั้นคือเรื่อง Green Economy เราจะจับมือกับญี่ปุ่นเรื่องอะไร เราจะจับมือกับสิงคโปร์เรื่องอะไร เราจะจับมืออินเดียเรื่องอะไร รัฐบาลจะสนับสนุนมหาวิทยาลัยอย่างไร

เรื่อง Sustainability หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน ก็เป็นหนึ่งในโลกเปลี่ยน สังคมเปลี่ยน เมื่อก่อนพูดกันว่าจะผลิตโดยไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อม ต้นทุนสูง เป็น Green is Cost ปัจจุบันไม่ใช่แล้ว ปัจจุบัน Green for Growth อย่างที่ผมเรียนแล้ว

ถ้าทำไม่ green ไม่มี ESG เขาไม่มาลงทุน เขาไม่ให้กู้ ท่านไม่ green การส่งออกไปลำบาก ท่านไม่มีกระบวนการที่เป็น Green Technology, Green Process ท่านเติบโตไม่ได้ เพราะฉะนั้นกลายเป็นว่า Green for Growth หลายบริษัทที่เน้น green ทำธุรกิจได้ดีมาก ตลาดหลักทรัพย์ราคาขึ้นเป็นอย่างมาก

โลกเปลี่ยน สังคมเปลี่ยน เรื่องถัดไปคือ Geo Political Shifts

การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ทางเศรษฐกิจและการเมืองโลก คนที่เคยเป็นมิตรกันกลับเป็นศัตรูกัน คนที่เคยห่างเหินกันมาเป็นมิตรกัน เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การแข่งขันกันอย่างรุนแรงระหว่างมหาอำนาจทั้งสองเป็น Superpower Contestations คือจีนกับสหรัฐอเมริกาเป็นสงครามทางด้านการค้า สงครามทางด้านการเงิน การแข่งขันทางเทคโนโลยี การเป็นสงครามทางด้านเทคโนโลยี เช่น ห้าม Huawei ไปขายในอเมริกา บริษัทเทคโนโลยีของจีนถูกบีบให้ถอนตัวออกจากตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก จีนไม่ให้สินค้าอเมริกาเข้าประเทศ อะไรทั้งหลายทั้งปวง เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผมพูดมาทั้งหมดตั้งแต่ Global Mega Trend ลงมา จึงมีผลต่อไลฟ์สไตล์ ชีวิตความเป็นอยู่ของเราคนไทย เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม Climate crisis ทำให้ไลฟ์สไตล์เปลี่ยนไป การศึกษาเปลี่ยนไป Pandemic ทำให้ออนไลน์เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ผมจำได้เมื่อผมเป็นนายกสมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลอิสานอยู่ 6 ปี 2 วาระ ช่วงนั้นเป็นช่วงโควิดพอดี ก่อนโควิดเรียนอิการบดี ว่ามี MOOC นะ Massive open online course 6,000 หลักสูตร เราต้องเตรียมแล้วนะ จำได้รองอธิการฝ่ายวิชาการบอกว่าขอเวลา 2 ปี พอโควิดเข้ามานั้น โควิดบอกว่าต้องพร้อมเมื่อวานนี้ เพราะฉะนั้นทุกคนก็ต้องปรับ เวลานี้ไม่มีโควิด แต่ในที่สุดก็มีคนที่ฟังบรรยายวันนี้ทางออนไลน์ การประชุมทั้งหลายก็เป็นไฮบริดหมดแล้ว เพราะฉะนั้นมันกระทบกับการศึกษา กระทบกับไลฟ์สไตล์เป็นอย่างยิ่ง หัวข้อวิชาหลายอย่างที่เรารเรียนกันอยู่ ผมเคยพาสมาคมวิทยาลัยแห่งหนึ่งไปพบกับสภาอุตสาหกรรม และกรรมการสภาอุตสาหกรรมก็บอกว่าเป็น ขบออกตรง ๆ นะ วิชาหนึ่ง สอง สามนี้ ทำไม่ยังเรียนกันอยู่ บอกเขาเลิกเรียนกันมานานแล้วนะในต่างประเทศ เขาเลิกใช้กันมานานแล้ว ผมก็ไม่มี

ความรู้ในสาขานั้น แต่อาจารย์ผู้รู้เขาก็ตอบไปว่า เพราะสภาพวิชาชีพยังให้สอนอยู่ เขาก็เลยยังต้องสอน ยังสอบอยู่ เป็นต้น เพราะฉะนั้นการศึกษาเราจะทันหรือไม่ กับโลกเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนแปลง

สังคมใน 5 เรื่องที่ผมพูดมานี้ การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ก่อนโควิดนักศึกษาต่างชาติ นักท่องเที่ยวต่างชาติมี 40 ล้านคน แต่ท่านทราบไหมว่าอันดับการดูแลสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติมาไทยเป็นอันดับต้น ๆ ของโลกนะ ทุกคนอิจฉาประเทศไทยหมด แต่อันดับการดูแลสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 130 อยู่ในอันดับท้ายมากของโลก เพราะฉะนั้นนักท่องเที่ยวมา ทั้งเขาไม่ดูแลสิ่งแวดล้อมเรา และเราไม่ดูแลสิ่งแวดล้อมเราเอง ทำให้เราอยู่อันดับ 130 ซึ่งถ้าเป็นอย่างนี้ต่อไปอีกหน่อยก็ไม่มีใครมา ปะการังก็พัง ป่าก็พัง หาดก็พัง วัฒนธรรมก็จะพังไปด้วย Booking.com ที่ใช้จองโรงแรม ทำการสำรวจว่า 75% ของนักท่องเที่ยวใส่ใจเรื่องความยั่งยืนมากขึ้น ผมก็ฝากพวกเราที่ทำเรื่อง Tourism คณะที่สอนเรื่องนี้หรือ Tourism related ต้องคิดด้วยว่าเรื่องเมืองรองที่จะเน้นในเรื่องความยั่งยืนทำได้หรือไม่ เมืองใหญ่ก็น่าจะทำ แต่ว่าอาจจะลำบากแล้วที่จะไปเน้นเรื่องความยั่งยืน แต่ก็ยังทำได้ เชียงใหม่ก็พยายามทำมากขึ้น แต่เมืองท่องเที่ยว เมืองรอง ที่ยัง Green อยู่ จะเน้นได้ไหม เรานึกถึง New Tourism Product นึกถึง Tourism เป็น Product บ้างหรือเปล่า เรานึกถึง Low Carbon Tourism ใหม่ เรานึกถึงการท่องเที่ยวในแม่น้ำลำคลองโดยใช้เรือที่เสียงไม่ดัง โดยใช้เรือ EV ที่ใช้ไฟฟ้า มีคนมาให้ผมลองหนึ่งแล้ว นั่งเรือในคลองอ้อมนนท์เมื่อตอนปีใหม่นี้ เงียบสงบ เห็นชีวิตชาวบ้านดี ต่างชาติชอบมาก ดีมาก ขณะเดียวกันที่นั่งอยู่ก็มีเรือหางยาวลำหนึ่งเสียงดังสนั่นหวั่นไหววิ่งผ่านไป ทุกคนก็ยกมือขึ้นอุดหู ถ้าท่านไปแถวแม่น้ำโขง แถวเชียงแสน ก็จะเป็นแบบนี้ ทั้งมลพิษทางเสียง ทางอากาศ เราทำอย่างไรที่จะมี Low Carbon Tourism เราทำอย่างไรที่จะมี Regenerative Tourism คือท่องเที่ยวไปแล้วให้ทรัพยากรธรรมชาติได้หายใจขึ้นมาพร้อม ๆ กัน ก็ต้องชื่นชมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมัยคุณวราวุธ ศิลปอาชา

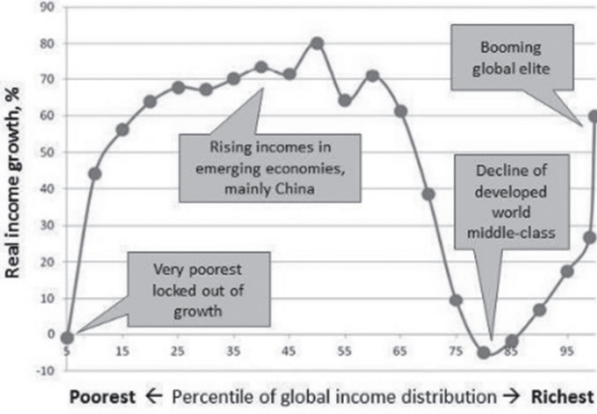
ที่ตอนนั้นปิดอุทยานเป็นระยะ ๆ ปิดทางนี้ 3 เดือน ปิดทางนั้น 3 เดือน ให้เขาได้หายใจ ให้โลมา ฉลาม กลับมามีชีวิตบ้าง เพราะเราไปเบียดเบียนเขามากเกินไป แล้วเกิด Self-Destruction มันทำลายอนาคตของ Tourism ของเราเอง

การเปลี่ยนแปลงอีกหนึ่งที่จะพูดถึงก็คือ **การแข่งขันจนเป็นสงครามรูปแบบใหม่** การแข่งขันของประเทศในโลก จากการแข่งขันทางการค้า การเงิน การลงทุน การแข่งขันเทคโนโลยี กลายเป็นสงคราม เกิดการกีดกันทางการค้า เกิดสิ่งที่ผมเรียกว่า “โลกาภิวัตน์” ที่เป็นเสี่ยงเสี่ยง (Fragmented Globalization) Globalization เหมือนกับว่าหมุนไปตามโลก ก็คือหมุนตามกำไร กำไรมันอยู่ที่ไหน ก็ไปลงทุนที่นั่นและค้าขายที่นั่น ลงทุนที่ฟิลิปปินส์ ผลิตสินค้ามาที่ไทย ไทยผลิตเพิ่มเติมส่งไปจีน จีนผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปก็ส่งไปอเมริกา พอช่วงจีนส่งไปอเมริกา ถูกตัดลงไป ฟิลิปปินส์ส่งมาที่เรา เราก็ไม่ซื้อ เราส่งไปจีน จีนก็ไม่ซื้อ เพราะจีนส่งไปอเมริกาไม่ได้ เพราะฉะนั้นก็ไม่หมุนตามกำไร ตราบโดที่คุ้นเคยกับจีนกับอเมริกาแล้วเวลานี้จะมีประเทศอื่นเกี่ยวข้องขึ้นอีก เพราะกำลังเลือกเพื่อนกันอยู่ในโลกนี้ ตราบโดที่ไม่เกี่ยวกับจีนกับอเมริกาก็สามารถหมุนตามกำไร ถ้าจะต้องไปถึง 2 ตลาดใหญ่ที่เศรษฐกิจ GDP อันดับ 1 อันดับ 2 ของโลกไม่ได้ ถึงเป็น Fragmented Globalization

Globalization - A scapegoat?

- There are rising concerns over the wave of anti-globalization movements in the developed world.

Global income growth from 1988 to 2008



*Incomes are in real terms, PPP adjusted, 2005 dollars
Source: Branko Milanovic (2010), Credit Suisse

ประการต่อมา คือ โลกเปลี่ยน ไม่ว่าจะจาก Anti-Globalization มันเกิด Deglobalization ขึ้น นักเศรษฐศาสตร์ของธนาคารโลกเข้าไปทำวิจัยตั้งแต่ปี 1988 ถึง 2008 เขาบอกว่าในช่วง 20 ปีนั้นมี Globalization มีผลหลายอย่าง คนจนในประเทศกำลังพัฒนารวยขึ้น แต่รวยไม่ทันคนรวย เมื่อ Print กราฟออกมาแล้ว รูปเหมือนช้างเขาก็เลยเรียกว่า Elephant chart ความจริงคนที่ศึกษาเรื่องนี้ก็ไม่ได้จะคิดถึงช้างอะไรหรอก แล้วก็บอกว่าคนรวยในประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศเรา และประเทศพัฒนาแล้วอย่างยุโรป อเมริกา รวยขึ้นมาก แต่คนชั้นกลาง แ่ลง นี่เราพูดถึงเรื่อง Middle Class ในยุโรป อเมริกา Middle Class เป็นหัวใจของฐานทางการเมืองมานานแล้ว เพราะฉะนั้นพอคน Middle Class แ่ลง พรรคขวาจัดในยุโรป อเมริกา เริ่มทวีความสำคัญขึ้น โดนัลด์ ทรัมป์ เข้ามาตอนนั้นพอดี โดนัลด์ ทรัมป์ ยังบอกว่า America first เขาอเมริกา ก่อนคนอื่นไม่เอา บางคนบอก ไม่ใช่ America first แต่เป็น America only นี่ไม่รู้จะกลับมาหรือเปล่านะ แต่ผมว่า ท่านประธานาธิบดีทรัมป์ ท่านก็ตินะ ผมใช้คำว่าท่าน consistently inconsistent วันนี้บอกว่าเจรจากับจีนได้ผลดี ลดภาษีแล้วไม่ขึ้นแล้ว อีก 2 อาทิตย์บอกเจรจากับจีนไม่รู้เรื่องเลย ขึ้นภาษี 100% ตลาดหลักทรัพย์ก็ล้มกันระเนระนาดทั่วโลกไปหมด โดยทุกคนไม่รู้ว่าจะเกิดเหตุอะไรขึ้น เพราะฉะนั้นเมื่อ Middle Class ในประเทศพัฒนาแล้ว ไม่ค่อยเอา Globalization ก็เป็นส่วนหนึ่งที่มาของ Brexit อังกฤษบอกไม่เอาแล้วที่จะเอาคนจากยุโรปตะวันออกเข้ามาทำงาน แย่งกันทำงานอยู่ในอังกฤษ ในสหราชอาณาจักร พรรคฝ่ายขวาทวีความสำคัญมากขึ้น แรงมากขึ้น ไม่เอา Globalization ประเทศที่เคยกลัว Globalization เช่น อาเซียน 10 ประเทศ อินเดีย จีน บัดนี้ตรงกันข้าม บอกว่าต้องมีเศรษฐกิจเปิด และต้องเป็น Open Economy ถ้าไม่เปิดเศรษฐกิจเปิดพวกเขาอยู่ไม่ได้ ประเทศที่บีบบังคับเรามาตลอด 10 ปีว่าต้องเปิดเสรีมาถึงตอนนี้พวกนั้นบอกไม่เอาแล้วเปิดเสรี มาปกป้องตัวเองดีกว่า

บทบาทเงินหยวน Renminbi (RMB) ของจีน ทวีความสำคัญขึ้นอย่างมาก สมัยผมหนุ่ม ๆ จำได้ ไปจีนกับอาจารย์สมศักดิ์ ชูโต อาจารย์บอกว่าเงินนี้คุณต้องใช้ให้หมดนะ ถ้าคุณมีเงินหยวนกลับไปเมืองไทยคุณทำอะไรไม่ได้เลย ต้องใส่กรอบอย่างเดียว คนไม่รับขนาดนั้น นักท่องเที่ยวไปจีนต้องใช้ FEC - Foreign Exchange Certificate ไม่มีใครยอมรับเลย ปรากฏว่าปี 2015 บอร์ดบริหารของ IMF กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งถือหางโดยตะวันตกทั้งหมด ลงมติว่าให้เงินหยวน RMB เป็นส่วนหนึ่งของ Special Drawing Rights (SDRs) เวลาเราไปกู้เงินจาก IMF เนี่ย มันจะมิตะกร้าเงินสกุลแข็งของโลกอยู่ เพราะถ้าเป็น Dollar อย่างเดียว เมื่อ Dollar fluctuates เวลาอยู่ 10,000 เวลาคืนกลายเป็น 20,000 ประเทศก็ตายเลย เราก็เคยไปกู้มา 17,000 ล้านดอลลาร์ สมัยวิกฤติต้มยำกุ้งปี 1997 ไปพูดที่ไหนเมื่อหลายปีก่อนก็รู้สึก 1997 นี่มันเร็ว ๆ นั้นนะ แต่หันไปมองน้อง ๆ นักศึกษาปี 1997 มันคงนานมากไปแล้ว เป็นวิกฤติต้มยำกุ้งที่เกิดขึ้น เพราะคนที่เกิด 1997 นี่เป็น Gen Y ต่อ Gen Z พอดี ไม่ใช่ Baby boomer เหมือนพวกเรา บางคนในตอนนี้ บอร์ด IMF ให้เงินหยวนเป็นส่วนหนึ่งของ Special Drawing Rights อยู่กับ US Dollar, Euro, Japanese Yen, Great British Pound กองทุนการเงินระหว่างประเทศเอาสัดส่วนเงินเยนและเงินปอนด์ไปให้เงินหยวน ที่แรกให้ 10% พอมาสิงหาคม 2022 ให้เงินหยวนเพิ่มเป็น 12.28% จากเงินที่ไม่มีใครเอา กลายเป็นเงินสกุลหลักของโลก เป็น Global Reserve เป็นเงินสำรองของโลกได้แล้วท่านจะว่าโลกไม่เปลี่ยนแปลงได้อย่างไร นี่เป็นความเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลในเรื่องการเงิน ท่านที่เรียนเรื่องการเงินมาท่านจะรู้ว่ามันมีความหมายอย่างไรบ้าง จีนบอกแค่นั้นยังไม่พอ เงินหยวนต้องเป็น International Payment Currency ต้องเป็นเงินที่คนใช้กันด้วย นี่นานแล้วก่อนสงครามรัสเซีย-ยูเครน คนใช้เงินหยวนกัน 3% แต่ก็ชนะ Yen ชนะ Canadian Dollar ชนะ Australian Dollar จริง ๆ จีนเองก็ไม่ได้อยากให้เงินหยวนออกไปอยู่ offshore มากนัก เพราะไม่แน่ใจว่าคนถือเงินหยวนเอาไว้แล้ว ท่านที่เรียนเศรษฐศาสตร์มาก็ทราบดีจะทำอะไรกับเงินหยวน เหมือนเราละเราก็ก็น่าอยากให้ใครถือเงินบาท แบงก์ชาติก็ไม่น่าอยากให้มี offshore baht มากเกินไป

นี่พอ America sanctions ที่ผมเรียกว่า Secondary sanctions นะ sanction เมียนมาลำดับ 2 ห้ามไทยจ่ายค่าแก๊สเป็นเงินดอลลาร์ ให้จ่ายเป็นบาท ทุกคนฟังดูดีมากเลย เมียนมาที่ประกาศเลยว่าตั้งแต่นี้ต่อไปข้าพเจ้าจะค้าขายโดยใช้เงินบาทเงินหยวน และเงินรูเบิลของรัสเซีย แต่ปีละ 300-400 ล้านเหรียญ เราจะสบายใจที่เงินบาทจะไปอยู่นอกประเทศมากขนาดนั้นหรือเปล่า อันนี้ก็เป็นคำถาม แต่พอเกิดสงครามรัสเซีย-ยูเครนขึ้นมา sanction รัสเซีย ไม่ให้รัสเซียซื้อ ไม่ให้รัสเซียขายพลังงาน ตะวันตกคาดว่าปีรัสเซียแบบนี้ รัสเซียกับจีนจะได้ห่างกัน เพราะเขามองว่าอิหร่าน รัสเซีย จีน เป็นการเชื่อมโยงที่เป็นอันตรายต่อเขา จริงไม่จริงท่านก็ไปคิดดูเอง แต่การที่พยายามทำอย่างนั้น เลยทำให้รัสเซียกับจีนยิ่งใกล้ชิดกันมากขึ้น จีนกับรัสเซียก็เลยบอกว่านั่นเราก็ค้าขายกันต่อไป รัสเซียขายของให้จีนโดยใช้เงินหยวน จีนซื้อของจากรัสเซียโดยใช้เงินหยวน สงครามรัสเซีย-ยูเครนที่เราเห็นมาแล้วเราก็เหมือนเชียร์มวย บางกลุ่มในบ้านเราก็อเชียร์ยูเครน บางกลุ่มก็เชียร์รัสเซีย ผมไม่ได้บอกรัสเซียทำถูก แต่ท่านเชื่อไหมว่าในช่วงที่ผ่านมา 3 ปี เศรษฐกิจรัสเซียโต 3 กว่าเปอร์เซ็นต์โตมากกว่าไทย เพราะเขาขายแก๊สให้จีน แล้วก็ขายแก๊สกับน้ำมันให้อินเดีย ยุโรปก็ถล่มอินเดียบอกว่าเขา sanction รัสเซียกันอยู่ อินเดียไปซื้อพลังงานจากรัสเซียได้อย่างไร ผมชอบรัฐมนตรีต่างประเทศอินเดียคนหนึ่งมากเลย ตอบถูกใจเหลือเกิน แต่เราไม่กล้าตอบนะ รัฐมนตรีต่างประเทศอินเดียบอกว่ายุโรปต้องเลิกคิดเสียที่ว่าปัญหายุโรปนั่นคือปัญหาของฉัน You have to stop thinking that European problem is our problem เพราะฉะนั้นอินเดียเป็นประเทศยากจน ฉันต้องซื้อพลังงานที่ถูกที่สุดให้กับคนของฉัน รัสเซียก็ยังได้อยู่ในบอร์โดคณะที่ปรึกษาบริษัทหนึ่งที่ สวิตเซอร์แลนด์ที่ผมเป็นอยู่ ก็มีอดีตผู้นำอะไรต่ออะไรอยู่หลายคน มีผู้รู้เขาก็เล่าให้ฟัง ตั้งแต่เมื่อ 2 ปีที่แล้ว ผมถามรัสเซีย-ยูเครนจะเป็นอย่างไร เขาบอกว่ารัสเซียไม่แพ้แต่ว่าไม่ชนะ แล้วยูเครนก็ไม่ชนะแต่ฟัง แค่ 2 ปีผ่านไป ผมว่าคนที่พูดกับผมนี้ทำทางจะใช้ทำทางมันจะเป็นอย่างนั้นจริง ๆ เพราะฉะนั้นเงินหยวนเลยทวีความสำคัญ เป็น International Trading Currency ขึ้น โดยที่จีนก็ไม่ได้คาดคิด ท่านประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ไปเยือนซาอุดีอาระเบีย จีนซึ่งเป็นผู้ซื้อพลังงานใหญ่ที่สุดในโลก ซาอุดีอาระเบีย

เป็นประเทศขายพลังงานที่ใหญ่ที่สุดในโลก ตกลงว่าอย่างไรรู้ไหมที่สำคัญมาก ตกลงว่าจะซื้อพลังงานเป็นเงินหยวน สมัยที่เราเรียนกัน สมัยนี้ก็อาจจะเรียนกันว่า ประวัติศาสตร์การเงินโลก Petrodollar เป็นเงินดอลลาร์ที่ใช้ในการซื้อขายพลังงาน เวลานี้เกิด Petroyuan สองประเทศที่ใหญ่ที่สุดค้าขายกันแบบนี้แล้ว

เมื่อก็ผมพูดถึงว่าจีนถูกอเมริกา Decouple แยกการค้า การเงิน การลงทุน จีนเลยตัดสินใจว่าตั้งแต่ต้นต่อไปไม่ Diversify Supply Chain แล้ว แต่จะ Localize แทน ผลิตในจีน ขายในจีน อเมริกามีนโยบาย Decoupling แยกการค้า การเงิน การลงทุน ทุกคนบอกว่ามัน Unrealistic อเมริกาเลย Come up ด้วยนโยบายใหม่เรียกว่า Manage decoupling จะแยกแบบมีการบริหารจัดการ พวกเราก็ถามว่าการบริหารจัดการนี้บริหารอย่างไร เขาออกนโยบายข้อใหม่มา Friendshoring ท่านคงคุ้นกับ Onshore Investment ลงทุนในประเทศ Offshore คือลงทุนในต่างประเทศ Friendshoring แปลว่าจะลงทุนกับประเทศที่เป็นเพื่อน ก็ถามว่าแล้วประเทศไหนล่ะที่เป็นเพื่อน ไม่เชิญไทยไปร่วมประชุมประชาคมประชาชาติไต้ไต้ 2 ปีติดกัน แปลว่าเราไม่เป็นเพื่อนหรือเปล่า เราไม่เห็นด้วยกับนโยบายต่าง ๆ ของเขาหมดทุกอัน เป็นเพื่อนหรือไม่เป็นเพื่อน นี่คือ Friendshoring นี่คือการไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นจากสงครามแบบดั้งเดิม สงครามเศรษฐกิจ สงครามเทคโนโลยี สงครามการเงิน ทำให้เกิดการวางกลุ่มพันธมิตรใหม่ จีน รัสเซีย ซาอุดีอาระเบีย อิหร่าน เวเนซุเอลา และอีกหลายประเทศ

สงครามแบบดั้งเดิม (Conventional Warfare) ถ้าท่านอธิการบดีเชิญผม มาพูดเมื่อ 3-4 ปีที่แล้ว แล้วมีคนถามว่าสงครามใช้กำลังแบบดั้งเดิมจะเกิดขึ้นหรือไม่ ผมก็จะบอกว่าเลอะเทอะ สงครามดั้งเดิมไม่มีแล้ว เดียวนี้เป็นสงครามที่เทคโนโลยี สงครามไซเบอร์ สงครามการค้า ขึ้นภาษีกีดกันทางการค้ากัน แต่ไม่ใช่ 3 ปีมานี้ Conventional Warfare มันเกิดขึ้น มันเกิดปัญหาอดีตประธานาธิบดีทรัมป์ของอเมริกาไปเยือนไต้หวัน ขัดกับข้อตกลงผู้นำสำคัญต้องไม่เยือนไต้หวัน จีน

ก็ทำเหมือนที่ผมคิดเอาไว้คือล่อมแต่ไม่รบ ส่งเครื่องบินไปฝึกอยู่ใกล้ๆ เกาะใต้หวัน
ส่งกองเรือเป็นร้อยๆ ลำเข้าไป ล่อมแต่ไม่รบ เกิดอะไรขึ้น การบินไทยหยุดบิน
สายการบินทั้งหลายหยุดบิน เพราะว่าเจอเครื่องบินรบเป็นร้อยๆ ลำ ไม่มีใครบิน
การขนส่งทางเรือจากอาเซียน ขึ้นไปญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไปไม่ได้ แล้วถ้าเพื่อความ
ตึงเครียดที่ไต้หวันเกิดขึ้น และจีนล่อมแต่ไม่รบสัก 6 เดือน จะเกิดอะไรขึ้น อันนี้
น่ากลัวมากเพราะใกล้บ้าน และจีนก็ sanction ไต้หวันด้วยการไม่ขายทรายให้
ผมยังจำได้ BBC บอกว่าเนี่ยเพราะไต้หวันมีการก่อสร้างเยอะ ปรากฏว่าทรายนี้
เอาไปทำ Siliconized เอาไปทำชิป (chips) เพราะฉะนั้นการไม่ขายทรายให้กับ
ไต้หวันกระทบต่อการผลิตชิป ซึ่งชิปเวลานี้ก็ไม่พออยู่แล้ว ถ้าไม่มีชิปพวกเรายู่กัน
ไม่ได้นะชีวิตนี้ โทรศัพท์ใช้ไม่ได้ iPad ใช้ไม่ได้ ตู้เย็น รถยนต์ อะไรใช้ไม่ได้หมดเลย
ไม่มี Semiconductor chips นี่เรื่องใหญ่ กระทบเศรษฐกิจ กระทบการเมือง

ทะเลจีนใต้ เจียบๆ มาพักหนึ่ง ตอนนี้ฟิลิปปินส์กับจีนเริ่มปะทะกันแล้ว
ยิง Water Canon ใส่กันแล้ว ถ้าเผื่อว่าเกิดมีการปะทะกันในทะเลจีนใต้ เป็น
แพลตฟอร์มดีขึ้นมาในสำนักข่าวระหว่างประเทศ ไม่มีใครมาหอกอาเซียน ที่บอก
อาเซียน 610 ล้านคน เป็นตลาด มีการค้าเสรีซึ่งกันและกัน พอมันขึ้นเป็นแดงๆ
อย่างนี้ทั่วไปหมด นักท่องเที่ยวก็ไม่มา บริษัทใหญ่ๆ ที่จะมาประชุมในประเทศ
อาเซียน ก็ต้องจ่าย Insurance เพิ่มขึ้น เพราะมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น

คาบสมุทรเกาหลี ก็มีประธานาธิบดีเกาหลีเหนือที่ค่อนข้างจะสมเหตุ
สมผลนะ เวลาท่านไม่พอใจคุณลุงท่านก็เอาจรวดยิงใส่มาแล้ว เวลาที่อเมริกาซ้อมรบ
กับเกาหลีใต้อยู่ในทะเล เขาก็จะยิงจรวดมิสไซล์ลงไปในทะเลสัก 20 ลูก แล้วก็บอกว่า
มิสไซล์ล่าสุดนี่ยิงถึงฮาวายแล้วนะ ซึ่งอันตราย แต่เขาก็เป็นพันธมิตรกับรัสเซีย รัสเซีย
ขาดยุทโธปกรณ์ อุปกรณ์ อะไรไหลหลาย ๆ อย่าง เขาก็มีวิธีส่งให้ รัสเซียที่ผมพูดถึงว่า
ขายน้ำมันให้อินเดีย ให้กับจีน จริงๆ เขาขายให้มากกว่านี้ มันมีกองเรือผี เขาก็ขาย
ผ่านประเทศหนึ่งซึ่งไม่อยากเอ่ยชื่อประเทศเขา ที่ดูเป็นกลางๆ และประเทศนั้น

ก็ส่งต่อเข้ามาในเรือ แล้วพอเป็นเรือวิ่งอยู่ในทะเลแล้วก็ไม่รู้แล้วน้ำมันได้มาจากไหน เพราะฉะนั้นเวลาเราดูความขัดแย้งกันระหว่างประเทศมันไม่ใช่ Politics อย่างเดียว มันเป็น Political Economy และทุกอย่างมันมีที่มาที่ไปของมัน ซึ่งเราดูแล้ว ไม่ใช่แค่ใครแพ้ใครชนะ แต่ดูเพียงว่าผลกระทบจะกระทบเราอย่างไรบ้าง อิสรอาเอล ฮามาส เกิดขึ้น ก็ดูสิว่าจะเป็นอย่างไรร

ที่สำคัญคือ **สงครามรูปแบบใหม่กับสงครามอย่างดั้งเดิมมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน** sanction ที่มีต่อรัสเซีย ผมยังนึกว่า 3 เดือนจะมีผลกระทบต่อไทย แต่ 7 วันถึงแล้ว ราคาพลังงานของไทยขึ้น ค่าขนส่งขึ้น ทุกอย่างขึ้นหมดเลย จนในที่สุดเราไม่รู้คือไหนอันไหนกับสงครามรัสเซีย-ยูเครนด้วยเลย ค่าครองชีพพุ่งขึ้นไปเงินเพื่อสูงขึ้น แบงก์ชาติตอนแรกก็ไม่อยากขึ้นดอกเบี้ย เพราะว่อเมริกาเขาต้องขึ้นดอกเบี้ยเพราะว่าเขาเป็น Demand-Pulled Inflation เขาออกจากโควิดก่อน เขาใช้นโยบายอัดเงินเข้าไป เศรษฐกิจเขาดี ยกตัวอย่างเหมือนท่านขับรถด้วยความเร็ว 200 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เครื่องร้อนมาก ต้องเหยียบเบรก ไม่อย่างนั้นพัง ก็เหยียบขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 ขั้นที่ 3 ขั้นที่ 4 จากดอกเบี้ย 0.25 ที่เป็น 5.25 ท่านที่มี connection ดีๆ ไม่ต้องทำอะไร บางคนไปฝากไว้แบงก์อเมริกา ได้ 5.25 เทียบกับของไทยได้เท่าไหร่ แต่ประเทศไทยเพิ่งบอกว่าจะเปิดประเทศจากโควิดเมื่อมิถุนายน 2 ปีที่แล้ว กำลังขับรถด้วยความเร็ว 15 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ต้องเหยียบเบรกกับเขาแล้ว เพราะว่าพอเงินเพื่อเพิ่มก็กลัว แต่เป็นเงินเพื่อจากต้นทุนที่สูงขึ้น (Cost-pushed Inflation) ไม่ใช่มาจากเศรษฐกิจดี ยุโรปก็เงินเพื่อเพิ่มจากต้นทุนพลังงาน ดังนั้นดอกเบี้ยทั่วโลกขึ้นหมด เพราะยุโรปมีเงินเพื่อ อเมริกามีเงินเพื่อ ทุกคนขึ้นตามอเมริกาหมด ถ้าเราไม่ขึ้นดอกเบี้ย เงินก็จะไหลออกไปฝากประเทศที่ดอกเบี้ยสูงกว่า ค่าเงินบาทก็จะอ่อนลง ค่าเงินบาทอ่อนลงก็ไปซื้อเต็มสินค้านำเข้าให้ราคาแพงขึ้น เราก็ต้องปรับตรึงนี้ แบงก์ชาติก็พยายามปรับให้น้อยที่สุดเท่าที่ทำได้ ก็น่าจะเห็นใหม่ว่แค่สงครามรัสเซีย-ยูเครนเขาทะเลาะกันเรื่องอะไรก็แล้วแต่ ผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อประเทศเล็ก ๆ อย่างไทย ต่อเศรษฐกิจมหภาคมหาดล และต่อปากท้องของพี่น้องประชาชน

มีมหาศาล และเวลานี้ยังไม่รู้แน่ชัดว่าสงครามในตะวันออกกลางจะขยายไปขนาดไหน กลุ่มกบฏฮูตีที่อยู่ในเยเมนกดดันแทนปาเลสไตน์ก็ยิ่งจรวดใส่เรือที่ผ่านทะเลแดง โดนบ้างไม่โดนบ้าง บอกว่าจะมุ่งที่เรืออเมริกา กับเรืออังกฤษ ยังไม่ทันอะไรเลย เรือหลายลำต้องเปลี่ยนเส้นทางมาเอเชีย ต้องลงไปข้ามถึงแหลมกู๊ดโฮปทางตอนใต้สุดของทวีปแอฟริกา ค่าระวางเรือขึ้นทันที และหัวหน้ากบฏฮูตีนี้ประกาศเมื่อวานบอกว่า จะมีเซอร์ไพรส์ แต่ไม่บอกว่าจะทำอะไร เคเบิลใต้น้ำไม่ทำลาย แต่จะมีเซอร์ไพรส์ ใหญ่ที่เป็นเซอร์ไพรส์ที่ตะวันตกต้องเจ็บแสบ เพราะฉะนั้นหลายประเทศเลยสร้างทางเลือกใหม่



โลก sanction รัสเซียไม่ให้โอนเงินในระบบที่เรียกว่า Swift ท่านที่ทำเรื่องการเงิน เคยโอนเงินท่านก็จะทราบดี ต้องมี Swift Code จินคิดระบบที่มาแทน Swift ไว้นานแล้วตั้งแต่ปี 2015 ไม่ได้คิดว่าใครจะมาใช้เท่าไร แต่พอ Sanction Swift คนก็แห่กันไปใช้ระบบ CIPS – Cross-Border Interbank Payment System

ของจีน การใช้ National Currency สกุลเงินของตัวในการค้าขายระหว่างประเทศ แทนดอลลาร์และยูโรเกิดขึ้น เมื่อที่ผมพูดถึงเงินกับซาอุดีอาระเบีย ขณะเดียวกัน เงินรูปีของอินเดียกับสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ เริ่มมีการใช้ Petroyuan กำลังเกิด กลุ่มที่เรียกว่า BRICS ขึ้น โดยมีประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาได้ รวมตัวกัน เวลานี้ BRICS กำลังจะคิดหา BRICS Currency คือ สกุลเงินของกลุ่มประเทศ BRICS ถ้าถามว่าประเทศไทยสนใจไหม สนใจ ประเทศไทยเข้าควมกราคมที่ผ่านมาเริ่มเข้าไปอีก 6 ประเทศ ประเทศไทยเข้าคิวแล้วที่จะเข้าเป็นสมาชิก BRICS เห็นไหม เดียวนี้ไม่ได้สนใจ UN ไม่ได้สนใจองค์การการค้าโลก สนใจว่า BRICS จะเดินไปทางไหน แน่นนอน ยากมากที่จะคิดสกุลเงินของ BRICS ขึ้นมาได้ ยากมากที่จะเกิด Global Reserve เป็น BRICS Currency ขึ้นมาได้ แต่ของเหล่านี้มันควรจะใช้เวลา 20 ปี แต่เวลานี้มันเริ่มคิดเริ่มลองกันในเวลา 2 ปี มันเร็วขึ้นมาก



คนถามบอกว่าแล้วเป็นสงครามโลกใหม่ไหม ผมก็บอกมันอาจจะเป็น แต่มันเป็นสงครามโลกที่ไม่เหมือนครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 คือมันเป็นการผลิตผลงานระหว่าง Regional War คือสงครามภูมิภาค แล้วก็ถึงสงครามตัวแทน มีสงครามใต้ดินหรือสงครามรัฐ มียิงจรวดเข้าไปในกลุ่มหนึ่งในเลบานอน อเมริกายิงจรวดเข้าไปในที่ตั้งของกลุ่มกบฏในซีเรีย ในอิรัก อเมริกากับอังกฤษยิงจรวดเข้าไปต่อบัดกับกลุ่มฮูตีในเยเมน คนไปโบสถ์ที่อิหร่าน 200 กว่าคนอยู่ดี ๆ มีระเบิด อ้าเป็นนัยว่าเป็นพวกไอซิส แล้วก็บอกว่าไอซิส ซึ่งเดิมเป็นผู้ก่อการร้าย มีคนเล่าว่า ไอซิสเป็นประเทศตะวันตกสนับสนุน ไม่อยากเอ่ยชื่อประเทศ แล้วจู่ ๆ ก็ชกมาใกล้บ้าน มีการยิงจรวดเข้าไปถล่มกลุ่มเป้าหมายในปากีสถาน เข้ามาเอเชียใต้แล้ว และอีกหนึ่งลักษณะใหม่ของสงครามโลก คือ ยังดีที่ประเทศไทยยังไม่เกิดขึ้นมาก แต่ในอเมริกา ในอังกฤษ ในฝรั่งเศส ในหลายประเทศ มีสองฝ่ายเลย ฝ่ายที่สนับสนุนอิสราเอลกับฝ่ายที่สนับสนุนปาเลสไตน์เป็นแสน ๆ คนเผชิญหน้ากัน ที่มาเลเซียท่านนายกรัฐมนตรี อันวาร์ อิบราฮิม นำเดินขบวนเลยต่อต้านอิสราเอล แล้วมันก็เกิดเหตุการณ์นี้ ในขณะที่เราคุยกันอยู่นี้ก็ยังเกิดขึ้นตลอดเวลา สังคมแตกแยกขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งที่ผมเกรงที่สุดก็คือว่าสังคมเมื่อแตกแยกแล้ว มันจะเป็นเหมือนกับ 9/11 จะมีคนที่เจ็บช้ำน้ำใจ เห็นใจปาเลสไตน์ อีกคนหนึ่งเห็นใจิว แล้วก็ก่อให้เกิดวินาศกรรมขอให้ไม่เกิด แต่ถ้าสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น การก่อวินาศกรรมในสนามบิน ในสถานทีท่องเที่ยว ทุกอย่างหยุดหมด ประเทศไทยที่หวังตัวเลขนักท่องเที่ยวจะขึ้นมา คนจะมาจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น ก็จะมีปัญหาขึ้นมามาก ทั้งหมดนี้เราอยู่ในอะไร

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ เราอยู่ใน **VUCA World** เราอยู่ในสงคราม ในโลกที่มีความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) ทั้ง Geopolitics ทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนอยู่ทุกวัน New Generative AI เขาก็ยังนั่งอยู่ในเล็บ ที่เรากำลังคุยกันอยู่นี้ คิดของใหม่ขึ้นมาเรื่อย ๆ Pandemic ไม่รู้ว่าจะมีอะไรมากแค่ไหน ท่านอธิการอาจจะตอบได้ดีกว่า จะอันตรายแค่ไหน เราพร้อมแค่ไหน Climate Crisis วิกฤตทางภูมิอากาศ

เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาทุกเมื่อเช้าวาน ปลาที่อยู่ในน้ำตื้นในอ่าวไทยเริ่มร้อนไปแล้ว กำลังลงลึกไปหากินที่ลึกที่น้ำไม่ร้อนเท่านี้ ซึ่งเขาก็หากินไม่เป็น ก็ไม่เคยหากินในน้ำแบบนี้ Coastal Fishing ก็เกิดปัญหา สัตว์ทั้งหลายก็เครียดเพราะอากาศร้อนเกินไป ซึ่งจะไปสู่เมษายนนี้ ก็จะร้อนมากอีกแล้วปีนี้ เพราะฉะนั้นมันกระทบทั้งเกษตรกรรวม ปลูกสัตว์ กระทบ Consumer กระทบพวกเราทุกคนหมด แต่เขาบอกว่ามันไม่ใช่แค่ VUCA World ซึ่งเดิมเป็นศัพท์ทหาร ต่อมาใช้เป็นศัพท์ของธุรกิจ แต่ว่าตอนนี้เราเดินเข้าไปสู่ BANI World ซึ่งหนักขึ้นไปอีก เพราะเป็นผลกระทบต่อจิตใจคน คือเป็นโลกที่เปราะบาง (Brittle) สงครามจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ เทคโนโลยีจะ Disrupt อีกแค่ไหนก็ไม่รู้ สร้างความกังวล (Anxious) คาดเดายาก (Nonlinear) และไม่สามารรถเข้าใจได้ (Incomprehensible) ท่านอย่าลืมมันมีปฏิสัมพันธ์กันด้วยนะของความซับซ้อนต่างๆ เหล่านี้ เพราะฉะนั้นเมื่อท่านเอา VUCA World ผสมกับ BANI World ท่านจะเห็นว่า Pandemic, Technology, Climate, Geopolitics และการแข่งขันกันทางการเงิน Disrupt โลกและสังคมรุนแรง แล้วกระทบการศึกษาเราอย่างไร

ผมคิดว่าผลสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดที่พูดมา สังคมเปลี่ยน โลกเปลี่ยน กระทบการศึกษาของเราอย่างมาก **การเปลี่ยนแปลงของโลกสู่การปรับตัวของอุดมศึกษาไทย** ในขณะที่การศึกษาของไทย very structured ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีโท เอก บุคลิกของยุค 4.0 คือ Life Long Learning การศึกษาตลอดชีวิต Reskill - Upskill - Newskill เพิ่ม Skills ใหม่ ๆ ตลอดเวลา บัณฑิตที่จบปริญญาตรีเมื่อ 5-8 ปีที่แล้ว แม้จะไม่ใช้จากมหิดล อาจจะจากหลายมหาวิทยาลัย ไม่สามารถขึ้นรถไฟทางเทคโนโลยีได้ ไม่ใช่ว่าเขาเก่งหรือเขาไม่เก่ง ไม่ใช่เขาก็ไม่มีความรู้ แต่เขาไม่ได้เรียนของพวกนี้เมื่อ 5 ปีที่แล้ว 5-6 ปีที่แล้วไม่มี Internet of Things ไม่มี New Generative AI ไม่มี Mechatronics ไม่มีของเหล่านี้ จึงต้องเอาทั้งคนสูงอายุและบัณฑิตที่เพิ่งจบมา Retrain เพื่อเข้า Work force ใหม่ รัฐบาลพูดเสมอว่า EEC - Eastern Economic Corridor จะเป็นไฮเทคมาลงทุนทำให้คนไทยได้ทำงานในไฮเทค ผมก็ถามว่าคนไทยที่ไหนที่ทำงานกับไฮเทคที่เขาจะมาลงทุน เพราะว่า

มันไม่ใช่สิ่งที่เราผลิต ชีวิตของนักศึกษาเปลี่ยนจาก Three Stage Life เป็น Multi-Stage Life เรียน 1 ปีออกไปทำงานดีกว่า มหาวิทยาลัยทั้งหลายก็ทำเครดิตแบงก์ (Credit Bank) ไว้ เอาเครดิตใส่ไว้ไปทำงาน 2 ปีกลับมาเรียนต่ออีก 1 ปี บางที่ไม่มาเลยด้วยซ้ำ เพราะได้งานดี และบริษัทเขาก็ทำ Reskill Upskill ให้ ก็ได้ขึ้นไปเรื่อยๆ ผมนคุยกับเพื่อนที่เป็นนักธุรกิจคนหนึ่ง บอกว่าคุณรับคนมาใหม่เยอะเลย เขาจบอะไรกันมาบ้าง เจ้าของบริษัทบอกว่า ก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าจบอะไรมา เขาสัมภาษณ์มาแล้ว เขาทำได้ดีมาก จบอะไรก็ไม่รู้ แต่ได้งานที่เงินเดือนดีมากมาย งั้นคนมาถามผมว่า บัณฑิตจบมาเงินเดือน 15,000 บาทหรือ 20,000 บาทดี ผมบอกว่าตอบไม่ได้ ถ้าจบมาแล้วมีทักษะทำงานได้ตามตลาดแรงงานต้องการ 50,000 บาทก็ไม่แพง ถ้าจบมาแล้วทำงานไม่ได้ตามตลาดที่เขาต้องการ 10,000 บาทเขาก็ไม่จ้าง ก็มีวิธีทำอย่างไรที่จะไม่จ้าง อันนี้ก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ค่าแรงขั้นต่ำก็เหมือนกัน แต่ถามว่าค่าแรงขั้นต่ำเท่านี้เท่านั้นแพงหรือถูก มันขึ้นอยู่กับทักษะ ถ้าตลาดแรงงานเป็นอย่างนี้แล้วเรายังผลิตคนที่ไม่มีความรู้ แล้วเราก็ไม่มีกระบวนการเรียนที่เป็น Life Long Learning ให้กับเขา บัณฑิตเราก็จะไม่สามารถขึ้นขบวนรถไฟทางเทคโนโลยีได้ มหาวิทยาลัย การศึกษา ไม่ใช่การศึกษาเพื่อหางาน แต่เป็นการศึกษาเพื่อสร้างงานให้ตัวเอง มหาวิทยาลัยไม่ใช่อุดมศึกษาที่ผลิตคนเพื่อปริญญา แต่ต้องผลิตคนที่อุดมด้วยปัญญา มหาวิทยาลัยต้องเปลี่ยนสถานที่จากการสอนในห้องเรียนไปเป็นการหาความรู้จากการทดลอง และลงมือปฏิบัติเป็น action learning เป็น experiential learning วิธีการเรียนการสอนก็ต้องเปลี่ยนไป อย่างที่ผมเรียนไปเมื่อสักครู่ เลกเชอร์อย่างเดียวไม่ได้แล้ว อาจารย์ต้องกลายเป็นโค้ช แต่อาจารย์จะกลายเป็นโค้ชได้ เป็นที่ปรึกษาให้นักศึกษาได้ อาจารย์ก็ต้องมีประสบการณ์ ถ้าอาจารย์มาอ่านตำราให้เขาฟังเขาก็ google ดู เขาก็บอกว่าเหมือนกัน คล้ายๆ กัน แต่อาจารย์ก็ต้องมีประสบการณ์ในภาคเอกชน มีประสบการณ์กับองค์การบริหารส่วนตำบล มีประสบการณ์กับหน่วยงานของราชการ มีประสบการณ์กับอะไรก็แล้วแต่ ที่จะเอาประสบการณ์นั้นมาแนะนำเขาในห้องได้ ที่นี้จะไปมีประสบการณ์ข้างนอกก็ไม่ทราบว่ามันคิดล้นบ่ออย่างไร แต่หลายแห่งก็นับไม่ได้ ไม่เป็น Work Load

เพราะไปทำงานข้างนอก ดีไม่ดีกว่าด้วยซ้ำ ไปทำงานเพื่อหาเงินข้างนอก เพราะฉะนั้น โครงสร้างของเรา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่ยังเป็นราชการ หรืออยู่ในระบบกำกับนี้ จะมีปัญหาเรื่องพวกนี้มาก เข้าใจ เห็นใจกันหมด แต่ถึงเวลาแล้วมันไม่ได้

รายงานธนาคารโลกกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ระบุข้อมูลหนึ่งที่น่ากลัวกว่าที่ผมคิดออกมาเร็ว ๆ นี้ บอกว่าไทยขาดทักษะทุนชีวิตที่เรียกกันว่า Foundational Skills 3 ประการ อันแรกเราขาดเรื่องการรู้หนังสือ (Reading Literacy) อันที่ 2 ขาดทักษะดิจิทัล (Digital Skills) อันที่ 3 ขาดทักษะทางอารมณ์และสังคม (Socio - Emotional Skills) เขาบอก 64.7% ของเยาวชนและวัยแรงงานมี Reading Literacy ต่ำ อ่านฉลากยาให้เข้าใจและจำได้ว่าต้องใช้อย่างไร ยังทำไม่ได้ ไม่รู้จริงหรือเปล่า ทักษะดิจิทัล 74% ต่ำกว่าเกณฑ์ ใช้เมาส์ไม่สะดวก ใช้แป้นพิมพ์ไม่สะดวก ใช้อะไรที่เป็นดิจิทัลทั้งหลายไม่สะดวก ทักษะทางอารมณ์และสังคม 30% ต่ำกว่าเกณฑ์ ขาดความคิดริเริ่มเพื่อสังคม ไม่กระตือรือร้น ไม่อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น ผมว่าของเราอยากรู้อยากเห็นเหมือนกันนะแต่อยากรู้อยากเห็นผิดเรื่อง มีคนบอกมีหนังสือชื่อสิ่งแวดล้อมของเรา น่าสนใจมาก เพื่อนคนหนึ่งบอกว่าไม่เห็นน่าสนใจเลย น่าสนใจกว่าถ้ามีหนังสือชื่อ “สิ่งแวดล้อมของเขา” แต่ทั้งหมด Foundational Skills ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ เขาคำนวณออกมาว่าเป็นต้นทุนทางเศรษฐกิจเสียหายไป 3.3 ล้านล้านบาท หรือ 20% ของ GDP ในปี 2566 คนที่ Foundational Skills ต่ำ ได้รายได้ต่ำกว่าคนที่ Foundational Skills ถึงเกณฑ์ ถึงเดือนละ 6,000 กว่าบาท ทางแก้ทำอย่างไร มีหลายทาง มีคนเสนอมามากมาย ผมก็เชื่อว่ามันก็พูดกัน Competency - Based Curriculum เป็นไปได้หรือไม่ที่เราทำหลักสูตรให้คนที่เรียนเขาเรียนในสิ่งที่จะต้องทำ มากกว่าให้เรียนในสิ่งที่เขา Expect to know เราชอบไปคิดให้เขาว่าเขาต้องเรียนทุกวิชา ว่าเขาต้องรู้ทุกวิชา ดังต่อไปนี้ ซึ่งมันก็มีความสำคัญอยู่จำนวนหนึ่ง แต่ขณะเดียวกันเขาเรียนมาแล้ว เขาทำงานไม่ได้ เป็นไปได้หรือไม่ที่เราเอา Competency - Based Curriculum เข้ามาเป็นไปได้หรือไม่ที่เราเอา Experiential Learning การเรียนที่มาจากประสบการณ์

เข้ามาผสมผสาน ผมเชื่อว่าทางการแพทย์ ทางวิศวกรรมทำไปมาก ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์จะทำได้แค่ไหน

เราเกิด Digital Nomad ขึ้นในประเทศไทยมากมาย Nomad คือผู้ที่อพยพสมัยหลายร้อยปีมาแล้ว แต่เวลานี้คนต่างชาติมาอยู่ที่เชียงใหม่ 3 เดือน ตั้งบริษัทในเอสโตเนีย เพื่อนคนหนึ่งเป็นคนฝรั่งเศส เพื่อนอีกคนหนึ่งเป็นคนสิงคโปร์ พอลงทุนทำธุรกิจกัน โอนเงินกันอะไรกัน วันก่อนผมไปที่ปราณบุรีผมก็เจอ Digital Nomad ตัวจริง นำสุนัขมาเดิน ผมก็นำสุนัขไปเดิน ผมถามว่าอยู่ที่ไหน เขาตอบอยู่เชียงใหม่ แล้วสุนัขนี้ได้มาจากไหน ได้จากเกาะเต่า ชุมพร แล้วผมก็อยู่เชียงใหม่ แล้วผมก็อยู่ประจวบ คนไทยนะ เลยกบอกว่าคุณ Digital Nomad ใช้ไหม เขาหัวเราะ งั้นแทนที่รัฐบาลจะไปคอยดูว่าจะเก็บภาษีเขาอย่างไร ผมว่าเขาย้อนมาดูดีหรือไม่ว่า เราจะให้การศึกษากับคนของเราให้เข้าใจ Digital Nomad นี้อย่างไรบ้าง

ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยมีคุณสมบัติที่องค์กรอื่นไม่มี เวลานี้เรื่องการศึกษาเอกชนก็ Take the matter in their own hands นะ เรื่องการศึกษา CP ALL มีปัญญาวิวัฒน์ CP ก็มีสถาบันพัฒนาผู้นำองค์กรที่เขาใหญ่ ทุกอย่างเขามี in House หมด แต่สิ่งที่เขาไม่มีก็คือ 1. มหาวิทยาลัยเป็นประชาคมแห่งความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วน (Community of Multilateral Cooperation) 2. เราเป็นประชาคมของสหวิทยาการ (Community of Inter / Multi Disciplines) ที่มหิตลก็เป็นหลากหลายสาขา 3. เราเป็นประชาคมที่มีคนหลายช่วงวัย (Community of Multi - Generations) ซึ่งสถาบันวิจัย สถาบันเอกชนเหล่านี้ไม่มี 4. เรามีประชาคมที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้ (Community of Social Interactions and Human Orientation) คนเข้ามาอยู่มหาวิทยาลัย นักศึกษาเข้ามาเรียนมหาวิทยาลัย ท่านอย่านึกว่าการที่ท่านต้องอยู่กับเพื่อน ชอบเพื่อน ไม่ชอบเพื่อน เสียใจ ดีใจทั้งหลายพวกนี้เป็นกระบวนการในการมีปฏิสัมพันธ์และการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งอันนี้การเรียนออนไลน์อย่างเดียวไม่มี 5. มหาวิทยาลัยเป็น

ประชาคมของความมีมนุษยนิยม (Community of Humanism) 6. เป็นประชาคมที่มีการบริหารที่มีความยืดหยุ่น มีส่วนร่วมด้วย และโปร่งใส (Community of Flexible, Inclusive and Transparent Management) 7. เป็นประชาคมที่มีจริยธรรมสูง (Community of High Ethics) 8. เป็นประชาคมที่มีการปรับตัวและยืดหยุ่นต่อความเปลี่ยนแปลง (Community of Resilience and Agility) 9. เป็นประชาคมแห่งสันติภาพ ความเห็นอกเห็นใจกัน ความเมตตา และความร่วมมือกัน (Community of Peace, Empathy, Compassion and Cooperation) **แล้วมหาวิทยาลัยที่มีคุณสมบัติแบบนี้ต้องทำอะไร** ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยต้องรับรู้และปรับตัวต่อ VUCA World และ BANI World ให้ได้ มหาวิทยาลัยต้องรับรู้และปรับตัวต่อผลของสงครามใหม่และสงครามดั้งเดิม และมหาวิทยาลัยต้องทำ Future Foresight ต้องกวาดสัญญาณความเปลี่ยนแปลงในอนาคตตลอดเวลา ไม่ต้อง 20 ปี แต่ 2 ปีข้างหน้าอะไรจะเกิดขึ้นในเรื่องของภูมิรัฐศาสตร์ เรื่องเทคโนโลยี เรื่อง Pandemic เรื่อง Climate เรื่อง Sustainability แล้วเราจะปรับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเราอย่างไร

การปรับตัวของมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน ผมคิดว่าต้องทำ 3 อย่าง อันแรก คือ สร้างบัณฑิตที่ทันโลก อันที่สอง คือ สร้างคณาจารย์ที่ทันโลก เราชอบพูดกันถึงเรื่องบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ในที่ประชุมนี้ก็มียังบัณฑิต ทั้งอาจารย์ แต่เราจะมีบัณฑิตพันธุ์ใหม่ไม่ได้ถ้าเราไม่มีอาจารย์พันธุ์ใหม่ แล้วอันที่สาม คือ เราก็ต้องมีผู้บริหารพันธุ์ใหม่ที่ทันโลกด้วยกันทั้ง 3 อย่างให้เขา สร้างบัณฑิตที่ทันโลกคือต้องเน้น Life Long Learning ให้เขา เราต้องเข้าใจตลาดแรงงาน ต้องให้เขาทำงานกับ AI ให้ได้ การเรียนไม่ใช่เรียนในห้องเรียนเท่านั้นแต่เรียนใน Co-Working Space ในร้านกาแฟ ในที่ต่าง ๆ ที่นักศึกษาเขาจะเจอกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยกันทั้งสิ้น เราจะเอากระบวนการเรียนรู้เหล่านั้นเข้ามาประกอบให้มันเป็นหลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้อย่างไร เราต้องสร้างอาจารย์ที่มีความรู้ เรา Reskill Upskill นักศึกษาอย่างเดียวไม่พอ ต้อง Reskill Upskill อาจารย์ด้วย เราต้องสร้างผู้บริหารให้ทันโลก ผู้บริหารต้องกวาดสัญญาณปัจจุบันและอนาคตอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง

สังคมสูงอายุ เราควรจะปรับปรุงหลักสูตรอย่างไรของเราอย่างไร Climate, Food Security, Pandemic ที่เราพูดถึงไปหมดแล้ว

ผู้บริหารต้องปรับตัวอยู่เสมอโดยการใช้ประโยชน์จากการเป็นประชาคม ทั้ง 9 ประการอย่างเต็มที่ ต้องปรับยุทธศาสตร์ที่ละ 5 ปีก็ไม่พอ เราต้องกล้าเพิ่ม กล้ายบของค์กรของมหาวิทยาลัย เรื่องนี้พูดให้อธิการบดีและผู้ที่จะเป็นอธิการบดี ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งมหิดล ทั้งจุฬาฯ และอื่น ๆ ปวดหัวเล่น ผมจำได้ผมเป็น คณบดีคณะนิติศาสตร์จุฬาฯ นี้ แค่จะมีอาจารย์ท่านหนึ่งมาสอนในวิชาเดียวกัน เพิ่มอีกตอนหนึ่ง คณะแทบแตก แต่ก็ต้องทำ เพราะถ้าเราไม่ทำ เราจะถูกบังคับให้ทำ เพราะฉะนั้นมันต้องมีการเพิ่ม มียุบ มีความรวมหลักสูตรรายวิชา มันต้องลดความซ้ำซ้อนของหลักสูตร ของวิชา ของบุคลากร เราต้องใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพกว่านี้ ผมว่ามหาวิทยาลัยมหิดลนี้เป็นตัวอย่างที่ดีนะ ศิริราชกับ รามาธิบดีนี้ยิ่งใหญ่มาก ถ้ารวมพลังศิริราชและรามาธิบดีได้ จะไม่มีมหาวิทยาลัยไหน ในประเทศไทยสู้ได้เลย ที่พูดผมไม่ได้ให้คำใบ้ะ ท่านก็คงรู้อยู่ในใจอยู่แล้ว แต่ผมเป็นคนนอก ผมมองดูว่า 2 แห่งนี้ยิ่งใหญ่มาก ผมทราบว่ามีมหาวิทยาลัยมหิดล ท่านอธิการบดีได้ตั้งบริษัท M Venturer ขึ้นมา เป็นองค์กรที่จะไปร่วมลงทุน พวกท่าน ลองคิดดูสิว่าถ้าศิริราชกับรามาธิบดีสามารถมาร่วมกันแล้ว ดูสิว่า ยา อุปกรณ์ทางการแพทย์ เกสซ์ อะไรทั้งหลาย อะไรที่เราผลิตให้คนไข้ได้ ที่คุณภาพดี ปลอดภัย และเราขายกันเองในมหาวิทยาลัย ยังไม่ต้องไปขายชาวบ้านร้านตลาดที่ไหนเลย แล้วเราก็จับมือกับบริษัทเอกชน ซึ่งท่านก็จับมืออยู่แล้ว อันนี้เป็นหนทางที่จะทำให้ มหาวิทยาลัยมหิดลมีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เป็นแห่งแรกของ ประเทศไทย เพราะฉะนั้นเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งคน ทั้งเงิน ทั้งสถานที่ ทั้งอุปกรณ์ อันนี้สำคัญมาก สิ่งที่มหาวิทยาลัยควรจะเริ่มทำในเรื่อง Climate และ Sustainability คือ ร่วมกันทำ Carbon Neutrality มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เขาก็เริ่มทำกันแล้ว เขาซื้อขายคาร์บอนกันระหว่างคณะต่าง ๆ คณะไหนใช้ไฟมาก คณะไหน ใช้ไฟน้อย ตรงส่วนไหนมีต้นไม้จำนวนมาก มหาวิทยาลัยไหนมีหลายวิทยาเขต

เทรตคาร์บอนกันระหว่างวิทยาเขตได้หรือไม่ แล้วถ้าท่านทำอะไรระหว่างคณะ
วิทยาเขตต่างๆ ในมหาวิทยาลัยแล้ว ท่านทำระหว่างมหาวิทยาลัยได้หรือไม่
แล้วสิ่งที่ทำจะเดินไปสู่ชุมชน ไม่ใช่ที่เราไปบอกให้ชุมชนเขาทำ แล้วพวกเราไม่ทำ
อะไรเลย ต่างคนต่างใช้พลังงาน เข้าไปมี Police Boundary การทำงานเป็น Silo
แบ่งคณะ แบ่งวิทยาเขต แบ่งมหาวิทยาลัยซึ่งกันและกัน ผมว่าเรื่องนั้นมันเป็นเรื่อง
ที่ต้องร่วมมือกันแล้ว เมื่อถึงจุดถึงเครดิตแบ่งกันมหาวิทยาลัย นักเรียน นักศึกษา
เรียนแล้วก็เอาหน่วยกิตใส่เครดิตไว้แล้วไปทำงานต่อ ผมทราบว่าที่ประชุมอธิการบดี
แห่งประเทศไทย (ทปอ.) ร่วมกันหรือเรื่องนี้อยู่ ผมสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง จะมี
National Credit Bank ได้หรือไม่ คนเรียนที่มหาวิทยาลัยมหิดล 1 ปี เก็บเครดิต
ใส่ไว้ใน National Credit Bank ต่อไปอีกอยากจะไปเรียนที่จุฬาฯ ปี 2 เขาก็เอาเครดิตแบ่งกัน
มาเทียบไปเรียนที่จุฬาฯ แล้วเขาจะกลับมาเรียนในมหิดลต่อ แล้วก็จะไปเรียนที่
เชียงใหม่ หรือจะไปที่ไหนก็แล้วแต่เขา หรือเขาไม่กลับมาเรียนเลย เขาเก็บไว้ได้ก็ปี
ที่จะไม่ Expired นี่คือนโยบายที่มหาวิทยาลัยมีเครดิตแบ่งกันอยู่แล้ว แต่จะทำเป็น National
Credit Bank ได้หรือไม่

**มหาวิทยาลัยไทยต้องมีแผนยุทธศาสตร์ มีแผนการพัฒนา
มหาวิทยาลัย และต้องมีแผนปฏิบัติงาน (action plan) สิ่งที่ยั่งยืนกว่าอเมริกา
คือเงินมียุทธศาสตร์ มีนโยบาย แล้วก็มีการปฏิบัติงาน และที่สำคัญที่สุดคือมีสตางค์
อเมริกามักจะมียุทธศาสตร์กับนโยบาย แต่ไม่มีแผนปฏิบัติงาน ขอให้ประเทศไทย
ไปร่วม Indo-Pacific Economic Framework และตอนนี้ไปถึงไหนแล้วก็ไม่รู้
แล้วสตางค์ท่านน่าจะอยู่ข้างในมีหรือเปล่านั้นไม่รู้ ผู้บริหารที่ทันโลกนี้ต้องมีการสื่อสาร
กับทุก Level โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Mid-Level Communication เพื่อให้เราเดินผ่าน
VUCA World กับ BANI World ไปได้พร้อมกัน เพราะหากท่านไม่มี Mid-Level
Communication แล้ว ท่านจะไม่มี Shared Vision ถ้าไม่มี Shared Vision ก็จะไม่
มี Shared Responsibility ประชาคมของมหาวิทยาลัยก็จะไม่เกิด Sense of Ownership
อธิการบดีก็เดินไปคนเดียว Collective Leadership ก็ไม่เกิด คณบดีบางคนยังไม่เห็นเลย**

ไม่ได้เดินไปด้วยกัน เพราะเราไม่ได้สื่อสารกับเขา ตอนเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ ผมออกนโยบายไปหลายอย่างในช่วง 4 ปีนั้น ผมเจอข้าราชการเข้าใหม่เดินสวนกัน ถามเขาว่า คุณรู้ไหมเมื่อวันก่อนผมพูดเรื่องอะไร ถ้าเขาบอกว่าไม่ทราบครับ ไม่ทราบค่ะ ผมผิดแล้ว ที่ยังไม่สามารถสื่อสาร Mid-Level หรือ Low-Level Communication ได้

ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ท่านไม่ใช่ผู้นำอย่างเดียว ท่านต้องเป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง และเป็นความเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ท่านต้องมี Growth mindset เป็นการ Learn it all ไม่ใช่ Know it all ต้องเรียนรู้ทุกอย่าง ไม่ใช่รู้แล้ว ไม่ใช่เรื่อง AI บอกฉันรู้แล้ว Mindset เรื่อง Green Economy บอกไม่เอา เป็นวาทกรรม เรื่อง Tourism, Green for Growth เพราะฉะนั้นทัศนคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนยากที่สุด อเมริกาทำการศึกษามาเขาบอกว่ากลุ่มคนที่เปลี่ยน Mindset ยากที่สุดคือ อาจารย์ ซึ่งประเทศไทยมีครู อาจารย์ รวมกันทั้งหมดล้านคน แล้วเขาบอกว่าคนกลุ่มที่ 2 ที่ต้องเป็นนักเรียนคือข้าราชการ ผมเห็น 2 กลุ่มคนในประเทศไทยแล้วผมก็ค่อนข้างเครียดพอสมควร เขาบอกเป็นกลุ่มที่ต้องเป็นนักเรียน และเป็นกลุ่มที่ไม่ยอมเป็นนักเรียนมากที่สุดคืออาจารย์ ผมจบ Harvard มา เป็นคนไทยคนแรกที่จบนิติศาสตร์มาตั้งแต่ 30-40 ปีที่แล้ว ใครมาบอกที่ผมสอนอยู่นี้ล้ำสมัยไกลทรก้นตาย แต่ถ้าทุกคนคิดอย่างผมแบบนั้น โลกก็ไม่เจริญ มหาวิทยาลัยก็พัฒนาไม่ได้ การศึกษาก็พัฒนาไม่ได้ เพราะฉะนั้น Growth mindset เป็นเรื่องสำคัญ

ผมชอบคำคำหนึ่งที่คนเขาพูด ไปเยี่ยมเขามา เขาบอกว่า **“Ego is enemy of good leadership”** เขาบอกอัตตาเป็นศัตรูตัวสำคัญของการเป็นผู้นำที่ดี ผู้นำที่แท้จริงไม่ใช่เป็นคนที่น่าอย่างเดียว แต่ผู้นำที่ดีจะต้องเป็นคนสร้างผู้นำรุ่นต่อไปให้ได้ ในหลายมหาวิทยาลัยแทนที่ผู้นำจะสร้างผู้นำคนต่อไป กลับพยายามเอามือและอวัยวะอื่นของร่างกายกีดกันไม่ให้คนอื่นมาเป็นผู้นำ

Professor Emma McCoy จาก The London School of Economics ทำนอ้่างคำพูดของนักเขียนชื่อดัง Isaac Asimov ว่า สิ่งที่เราคือวิทยาศาสตร์สามารถเก็บเกี่ยวความรู้ได้เร็วกว่าที่สังคมเก็บเกี่ยวปัญญา นี่พูดถึง AI ที่ผมพูดตอนต้นอย่างกลัว AI ทำงานร่วมกับ AI พยายามผลิตคนที่ AI ทำงานไม่ได้ นั่นคือปัญญา “The saddest aspect of life is Science gathers knowledge faster than society gathers wisdom” Wisdom ตามไม่ทัน Science อันนี้คือปัญหาและเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องเข้ามาช่วย

ผู้นำต้องเป็นคนที่ไม่พร้อมให้เป็นความพร้อม ผมชอบคุณจูนที่ WHA พูดมาก คุณจูนบอกว่าถ้าถามลูกน้องบอกเรื่องนี้พร้อมไหม ลูกน้องบอกไม่พร้อม คุณจูนบอกไม่พร้อมแล้วต้องทำเลย เพราะถ้าเผื่อว่าเราพร้อม แปลว่าคู่แข่งเขาทำหมดแล้ว แต่ขณะเดียวกันสิ่งที่ต้องตามมาด้วยคือ **ผู้นำต้องกล้ายกเลิก Initiative ของตัวเองที่พิสูจน์แล้วว่าองค์กรไม่พร้อม** สิ่งที่เกิดขึ้นคือผู้นำในมหาวิทยาลัย ในคณะ ผู้นำในองค์กรทั้งหลาย ส่วนใหญ่คิดอะไรแล้วทำไม่สำเร็จ ไม่พร้อม ก็จะต้องตะบ๊ยะบันทึ่มันต่อไปเรื่อยๆ เพราะมันมี Ego ว่าเป็นของฉัน เราต้องกล้าที่จะยกเลิกให้ได้

Intergenerational Gap ผู้บริหารที่ทันโลกต้องมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ต้องเข้าใจ Intergenerational Literacy ไม่ใช่แค่ Linguistic ไม่ใช่ Financial แต่โดยเฉพาะประเทศไทยต้องมี Intergenerational Literacy มันถึงจะนำไปสู่ Intergenerational Accord ได้ และผู้บริหารที่ทันโลกต้องมองว่าทุกปัญหามีทางออก ไม่ใช่ทุกทางออกมีปัญหา ทำนอ้ต้องเป็น Be part of the solution, not part of the problem.

ก็ขอจบด้วยคำพูดของ 3 ท่าน ที่เป็นคนที่ผมคิดว่าให้อะไรเราคิด
พอสมควร ท่านแรก ท่านมหาตมคานธี ท่านกล่าวว่า **“We must become the
change we want to see”** เราต้องเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เราอยากเห็น
ไม่อย่างนั้นคนส่วนใหญ่จะบอกว่า นี่ อาจารย์สุรเกียรติ์บอกว่า โลกเปลี่ยนแปลง
สังคมเปลี่ยน ภูมิรัฐศาสตร์เปลี่ยน นั่นเปลี่ยน เพราะฉะนั้นคุณต้องเปลี่ยน แต่ผม
ไม่เปลี่ยนนะ ฝรั่งเขาบอกว่า The best sacrifice is those of others การเสียสละ
ที่ดีที่สุดคือการที่คนอื่นเสียสละ ซึ่งแบบนี้ไม่ได้ อันนี้ไม่ใช่ผู้นำ

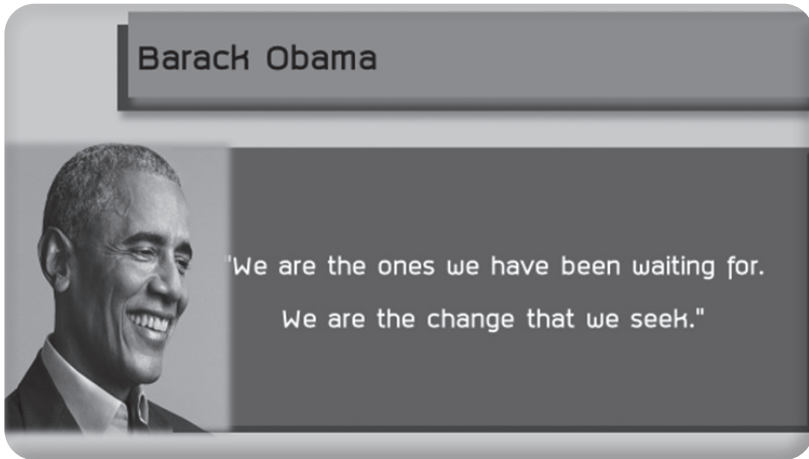
ท่านมหาตมคานธี กล่าวว่า



“We must become the change we want to see.”

เราต้องเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เราอยากเห็น

ท่านที่สอง Barack Obama ท่านบอกว่า **“We are the ones we have been waiting for. We are the change that we seek.”** บอกว่า เราเองนั่นแหละ คือความเปลี่ยนแปลงที่เราโหยหา



ท่านที่สาม Mother Teresa ท่านสรุป **“I can do things you cannot, you can do things I cannot; together we can do great things”** ฉันสามารถทำในสิ่งที่คุณทำไม่ได้ คุณก็สามารถทำสิ่งที่ฉันทำไม่ได้ และเมื่อเรารวมกัน เราจะทำในสิ่งที่ยิ่งใหญ่ได้ ไม่มีใครเก่งที่สุด Mindset คือ Learn it all เรียนไปหมด ไม่ใช่ว่า know it all เพราะฉะนั้นเราก็ไม่เก่งที่สุด เขาก็ไม่เก่งที่สุด ผู้บริหารที่ทันโลกคือผู้บริหารที่ Bring the best ของทุกคนขึ้นมา และมีความกล้าที่จะปรับปรุงปรับตัวมหาวิทยาลัย

Mother Teresa



"I can do things you cannot, you can do things I cannot; together we can do great things."

ก่อนจบผมอยากจะบอกว่า ในเรื่องของ การปรับตัวของอุดมศึกษานั้น เราก็ต้องมีความเข้าใจว่าโลกเปลี่ยนอย่างไร เราคงต้องมีความเข้าใจ และมีความกล้าที่จะเปลี่ยน แล้วต้องสร้าง Collective Leadership ให้ได้ ให้ร่วมกันเดินไปข้างหน้า ให้เกิดความเปลี่ยนแปลง เพื่อประเทศชาติของเรา ขอขอบคุณครับ







ภาคผนวก

ความเป็นมาในการจัดแสดง

ปาฐกถาเกียรติยศฯ เนื่องในวันพระราชทานนาม

“มหาวิทยาลัยมหิดล”

“มหิดล” เป็นพระนามของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงมีพระกรุณาธิคุณต่อประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง โดยเฉพาะ การแพทย์และการสาธารณสุข ทรงได้รับการยกย่องว่าเป็นพระบิดาแห่งการแพทย์ แผนปัจจุบันของไทย และพระบิดาแห่งการสาธารณสุขไทย พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนาม “มหิดล” ให้เป็นนามของมหาวิทยาลัย ที่ได้ตราพระราชบัญญัติมีผลใช้อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2512 ซึ่งนับว่า เป็นวันเริ่มต้นของการใช้ชื่อมหาวิทยาลัยมหิดล นับจากวาระนั้นจนถึงวันที่ 2 มีนาคม 2567 ซึ่งเวียนมาบรรจบครบ 55 ปี ที่ได้รับพระราชทานนามให้เป็น “มหาวิทยาลัย มหิดล” การได้รับพระราชทานพระมหากุณาธิคุณครั้งนี้ ยังความปีติยินดีเป็นอย่างยิ่งให้แก่บรรดาอาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ตลอดจนศิษย์เก่า และนักศึกษาปัจจุบันของมหาวิทยาลัยมหิดล

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2543 จนถึงปี พ.ศ. 2567 อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ได้มีดำริให้มีการจัดปาฐกถาเกียรติยศฯ เนื่องในวันพระราชทานนาม “มหาวิทยาลัย มหิดล” ติดต่อกันมาทุกปี โดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่าง ๆ มาแสดงปาฐกถา ในหัวข้อต่อไปนี้

- พ.ศ. 2543 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 1
โดย ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี
- พ.ศ. 2544 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษาน จาติกวณิช ครั้งที่ 1
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณประเวศ ะลี
- พ.ศ. 2545 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 2
เรื่อง **“สุขภาพสังคม”**
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณประเวศ ะลี
- พ.ศ. 2546 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษาน จาติกวณิช ครั้งที่ 2
เรื่อง **“พระพุทธศาสนากับการเติมปัญญาให้สังคม”**
โดย พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ.๑)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ. 2547 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 3
เรื่อง **“เศรษฐกิจการเงินโลกกับการปรับตัวของอุดมศึกษาไทย”**
โดย ดร.โอฬาร ไชยประวัติ
ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีและที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

- พ.ศ. 2548 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษาน จาติกวณิช ครั้งที่ 3
เรื่อง **“โครงการพัฒนาอยุธยา”**
โดย หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล
เลขาธิการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. 2549 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล ไชยสถานนท์ ครั้งที่ 4
เรื่อง **“การปฏิรูปการเมืองกับสภาพสังคมไทย”**
โดย ศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรสมนบูรณ์
ประธานคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- พ.ศ. 2550 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษาน จาติกวณิช ครั้งที่ 4
เรื่อง **“สหกิจศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต”**
โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. 2551 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล ไชยสถานนท์ ครั้งที่ 5
เรื่อง **“ประสบการณ์การบริหารมหาวิทยาลัยออกนอกระบบเป็น
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ”**
โดย ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร
ที่ปรึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

- พ.ศ. 2552 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษาน จาติกวณิช ครั้งที่ 5
เรื่อง **“ความอยู่รอดของมนุษยศาสตร์ไทย”**
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณเจตนา นาควัชระ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2553 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 6
เรื่อง **“Current Global Health Issues”**
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ ดร.ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์
ประธานกรรมการนโยบายกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- พ.ศ. 2554 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษาน จาติกวณิช ครั้งที่ 6
เรื่อง **“การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนโดยการปฏิวัติการศึกษา
และพัฒนาชนบท”**
โดย คุณมิชชัย วีระไวทยะ
นายกสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน
- พ.ศ. 2555 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 7
เรื่อง **“แนวทางการบริหารจัดการองค์กรสู่ความยั่งยืน”**
โดย ดร.ไพรินทร์ ชูโชติถาวร
ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

- พ.ศ. 2556 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษาน จาติกวณิช ครั้งที่ 7
เรื่อง “การพัฒนาประเทศไทยเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคม
อาเซียน (AEC)”
โดย คุณกานต์ ตระกูลฮุน
กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
- พ.ศ. 2557 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล ไอสถานนท์ ครั้งที่ 8
เรื่อง “ประเทศไทยบนเส้นทางเปลี่ยนผ่าน”
โดย ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์
- พ.ศ. 2558 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษาน จาติกวณิช ครั้งที่ 8
เรื่อง “มหาวิทยาลัยมหิดลกับความท้าทายในอนาคต”
โดย ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา
อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และ
รองเลขาธิการสำนักพระราชวัง
รองประธานมูลนิธิมั่นพัฒนา และประธานคณะอนุกรรมการ
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- พ.ศ. 2559 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 9
เรื่อง **“มหาวิทยาลัยอุดมคติในศตวรรษที่ 21”**
โดย ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์
กรรมการบริหารการทูตวัฒนธรรม กรุงเบอร์ลิน
และผู้เชี่ยวชาญระดับสูง สำนักเลขาธิการใหญ่
องค์การสหประชาชาติ
อดีตรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- พ.ศ. 2560 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ครั้งที่ 9
เรื่อง **“การแพทย์และสาธารณสุข 4.0”**
โดย ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
- พ.ศ. 2561 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 10
เรื่อง **“พิชิตความท้าทายยุคใหม่ ด้วยธรรมะและปัญญา”**
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย
อดีตนายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2562 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ครั้งที่ 10
เรื่อง **“มหาวิทยาลัยแห่งอนาคต”**
โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารย์ ปานิช
อดีตนายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล

- พ.ศ. 2563 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โสธานนท์ ครั้งที่ 11
เรื่อง “การปรับตัวของมหาวิทยาลัย เพื่อตอบโจทย์
การเปลี่ยนแปลงในยุค Disruption”
โดย ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. 2564 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช ครั้งที่ 11
เรื่อง “ปฏิรูปอย่างไรให้ไทยพัฒนา”
โดย ดร.วิโรไท สันติประภพ
อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. 2565 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โสธานนท์ ครั้งที่ 12
เรื่อง “การปฏิรูปอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมไทย :
ไม่มีวันหยุดยั้ง”
โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย
และนวัตกรรม

- พ.ศ. 2566 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช ครั้งที่ 12
เรื่อง **“การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: ในภาวะความไม่ยั่งยืน
ของการพัฒนา”**
โดย คุณวีระศักดิ์ โควสุรัตน์
สมาชิกวุฒิสภา
อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- พ.ศ. 2567 ปาฐกถาเกียรติยศ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 13
เรื่อง **“รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สู่การปรับตัวของ
อุดมศึกษาไทย”**
โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย
อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การต่างประเทศ



ประวัติ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล ไอสถนนท์

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล ไอสถานนท์ เป็นบุตรคนที่ 4 ของ พระยาประชาภิจักรจักร (ชูป ไอสถานนท์) และคุณหญิงนิล ประชาภิจักรจักร เกิดเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2451 ณ บ้านถนนบำรุงเมือง ริมคลองผดุงกรุงเกษม มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ซึ่งปัจจุบันถึงแก่กรรมแล้ว ดังนี้

1. พันตรี วิลาส ไอสถานนท์
2. นางระยับ สุพล
3. เด็กชายศิริ ไอสถานนท์
4. ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล ไอสถานนท์
5. นายปชา ไอสถานนท์
6. นายทวีลาภ ไอสถานนท์
7. นางชำนาญ สุขุม
8. นายชาติ ไอสถานนท์
9. นางอินทิรา นาคะเสถียร

สมรสกับนางสาวดุขฎิ ปันยารชุน ธิดาพระยาปริชานุสาศน์ (เสริญ ปันยารชุน) และคุณหญิงปกฤษ์ ปริชานุสาศน์ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2484 มีบุตรธิดา 2 คน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ นายแพทย์รพีพันธ์ ไอสถานนท์
2. นางทิพสุดา สุวรรณรักษ์ สมรสกับรองศาสตราจารย์ นายแพทย์จินดา สุวรรณรักษ์ มีธิดา 1 คน คือ นางสาวไรรัตน์ สุวรรณรักษ์

ผู้ที่รู้จักกับศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ เรียกท่านสั้น ๆ ว่า “คุณหมอชัช”

ปี พ.ศ. 2474 สำเร็จปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

ปี พ.ศ. 2476 บรรจุเป็นอาจารย์ในแผนกสูติ-นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช

ปี พ.ศ. 2478 ได้ทุนอเล็กซานเดอร์ ฟอน ฮุมโบลด์ ไปศึกษาเพื่อทำปริญญาเอก (Dr.Med) ณ ประเทศเยอรมนี พร้อมกับได้รับทุน “สมเด็จพระราชาธิบดี” ศึกษา ค้นคว้า วิจัย ภายใต้ Prof.Schoeder และ Prof.Robert Kessler และทำวิทยานิพนธ์เรื่อง Cystic Glandula Hyperplasia of Endometrium หลังจากสำเร็จปริญญาเอกแล้วยังได้ไปศึกษาวิชาโรคเม็องร้อนเพิ่มเติมที่มหาวิทยาลัย Hamburg และได้ประกาศนียบัตรวิชาโรคเม็องร้อน (DTM)

ปี พ.ศ. 2481 เดินทางกลับประเทศไทยและทำงานที่โรงพยาบาลศิริราชเช่นเดิม เมื่อกลับมาทำงานที่แผนกสูติ-นรีวิทยา ที่ศิริราช ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประจักษ์ ทองประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช ขณะนั้น ได้ขอให้คุณหมอชัชรับตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ เมื่อคุณหมอประจักษ์ลาออกในปี พ.ศ. 2491 คุณหมอชัชได้รับเลือกเอกฉันท์ให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา คุณหมอชัชจึงเป็นคลินิกเขียน อาจารย์ และนักบริหารพร้อมกันไป ท่านดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราชจนถึงปี พ.ศ. 2501 เป็นคณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ระหว่างปี พ.ศ. 2501-2506 ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2507-2512 ดำรงตำแหน่งอธิการบดีคนแรกของมหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างปี พ.ศ. 2512 -

2514 เป็นผู้เดียวที่เป็นทั้งอธิการบดีมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยมหิดล และยังรับตำแหน่งรักษาการคณบดี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2522

ปี พ.ศ. 2493 เมื่อศิริราชก่อตั้งมาครบ 60 ปี ในฐานะเป็นผู้อำนวยการได้ จัดงานใหญ่ ได้กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดพระราชนุสาวรีย์ ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันของไทย หรือที่วงการแพทย์ เรียกว่า “สมเด็จพระราชบิดา” ณ ศูนย์กลาง คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ผลการจัดงานในครั้งนั้น ศาสตราจารย์ นายแพทย์ กษาน จาติกวณิช ได้เขียนไว้ในหนังสือเจ็ดรอบนักษัตร ชัชวาล ไอสถานนท์ ว่าก่อให้เกิดผลสำเร็จตามมาอีก 2 ประการคือ

1. สร้างหอประชุมราชแพทยาลัย
2. สร้างเขื่อนคอนกรีตริมแม่น้ำเจ้าพระยา

ปี พ.ศ. 2505 เมื่อศิริราชก่อตั้งมาครบ 72 ปี คุณหมอสัชเป็นแม่งานใหญ่ อีกครั้งหนึ่ง การจัดงานครั้งนี้ก่อให้เกิดตึก 72 ปีศิริราช ซึ่งเป็น อาคาร 12 ชั้น ตั้งอยู่ใจกลางโรงพยาบาลศิริราช เบื้องหลังพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระบรมราชชนก

ปี พ.ศ. 2512 ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานนามใหม่ ให้แก่มหาวิทยาลัย แพทยศาสตร์ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานนามว่า **“มหาวิทยาลัย มหิดล”** ยังความภาคภูมิใจและความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ต่อคุณหมอสัชมิรู้คลาย

นอกจากนั้นได้ร่วมกราบบังคมทูลขอพระกรุณาจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงช่วยเจรจาซื้อที่ดิน 1,200 ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในราคาที่ถูกมาก ใช้เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายาในปัจจุบัน

ในชั้นแรกที่พระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดลนั้น คุณหม่ออช้เล่าว่า พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงตั้งนามว่ามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ยังไม่ใช่มหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์พร้อมสาขาวิชา ดังนั้นในสมัยที่คุณหม่ออช้เป็นอธิการบดี จึงได้มีการจัดตั้งคณะสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ขึ้น และเมื่อได้ก่อตั้งแล้วคุณหม่ออช้ก็ยังได้ดำรงตำแหน่งรักษาการคณบดีของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อีกเกือบ 10 ปี จนกว่าจะได้เลือกคณบดีคนใหม่ขึ้นมาแทน

หลังจากได้พระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จมาทรงดนตรีที่หอประชุมราชแพทยาลัยศิริราช และรับสั่งต่อนหนึ่งกับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลว่า “เราเป็นลูกพ่อเดียวกันแล้วนะ” ยังความปลื้มและซาบซึ้งในพระมหากุณานธิคุณเป็นล้นพ้นแก่คุณหม่ออช้และผู้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทโดยทั่วหน้ากัน

งานอื่น ๆ นอกมหาวิทยาลัยยังมีอีกหลายอย่าง เช่น เป็นกรรมการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการฝ่ายการแพทย์ของมูลนิธิอานันทมหิดล กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ กรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ เป็นต้น

คุณหม่ออช้ มีความจงรักภักดีในสมเด็จพระราชบิดาอย่างลึกซึ้ง เคยเล่าให้ลูกหลานฟังว่า เมื่อเรียนแพทย์ปีที่ 1 ที่ศิริราช เรียนหนังสือได้ขอเข้าเฝ้า

สมเด็จพระราชบิดา กราบบังคมทูลเพื่อขอทุนศึกษาแพทย์ต่างประเทศ สมเด็จพระราชบิดาโปรดให้มหาดเล็กนำกระดาษดินสอมาทรงคิดเลขค่าใช้จ่ายในการเรียนให้ดู และทรงแสดงให้เห็นว่าการจะไปเรียนต่างประเทศนั้นต้องใช้เวลาอีก 8 ปี ค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองมาก ขณะนี้เรียนที่ศิริราชก็ดีแล้ว อีก 3 ปีก็จะเรียนจบ จึงขอให้เรียนต่อไป เมื่อเรียนจบแล้วจะไปเรียนที่ไหนจะให้การสนับสนุน แต่จะต้องกลับมาทำงานที่ศิริราช เพราะศิริราชยังต้องการคนอีกมาก แต่หลังจากนั้นไม่กี่เดือน สมเด็จพระราชบิดาก็สิ้นพระชนม์ ยิ่งความเศร้าสลดใจแก่คุณหมอซซ์เป็นอย่างมาก คุณหมอซซ์คิดว่าจะสนองพระเดชพระคุณครั้งสุดท้ายได้อย่างไร ขณะนั้นผู้ที่มีโอกาสเข้าร่วมในขบวนอัญเชิญพานเครื่องราชอิสริยยศของสมเด็จพระราชบิดา จากพระบรมมหาราชวังไปยังพระเมรุ ต้องเป็นนักศึกษาแพทย์ปีที่ 4 แต่คุณหมอซซ์ก็ได้ขอร้องกับอาจารย์และได้เข้าร่วมในขบวนในที่สุด คุณหมอซซ์ได้ของที่ระลึกพระราชทานคือ ดินสอเห็นพระเป้ายี่ห้อ Parker ลงยาส่วนบน ส่วนล่างเป็นทอง ตอนบนโดยรอบจารึกว่า พ.ศ. 2472 ซึ่งคุณหมอซซ์ได้เก็บสมบัติชิ้นนี้ไว้ตราบเท่าชีวิตหาไม่ คุณหมอซซ์เคยกล่าวหลายครั้งในหลายวาระว่า การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดล ในสมัยที่ท่านเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และการที่ท่านได้เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสิ่งที่ท่านภาคภูมิใจมาก และเป็นเกียรติที่จะต้องเทิดทูนพระนามมหิดลอย่างเต็มสติกำลัง ในชีวิตการเป็นแพทย์และการกระทำใดๆ ก็ดี คุณหมอซซ์จะเทิดทูนยึดถือสมเด็จพระราชบิดาเป็นแบบอย่างมั่นคงเสมอมา

คุณหมอซซ์มีสุขภาพดีพอสมควรมาโดยตลอด ไม่มีอาการหลงและมี ความห่วงใยคนรอบข้างเสมอ จนบั้นปลายของชีวิต คุณหมอซซ์เริ่มป่วยเป็นโรคเมะเร็งที่ปอดเมื่อประมาณ พ.ศ. 2539 แต่ก็ยังมีสุขภาพที่แข็งแรง ไม่มีอาการของเมะเร็ง ในช่วง 3 เดือนสุดท้ายเริ่มมีอาการไอและอ่อนเพลีย ในวันพุธที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 เข้ารักษาตัว ณ ศูนย์การแพทย์ศิริกิติ์ โรงพยาบาลรามาธิบดี และถึงแก่กรรมอย่างสงบในวันศุกร์ที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2542 เวลา 7 นาฬิกา 52 นาที สิริรวมอายุได้ 91 ปี 8 เดือน 27 วัน

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

999 ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
โทรศัพท์ 0 2849 6240-6 โทรสาร 0 2849 6247
เว็บไซต์ <https://op.mahidol.ac.th/ra/>

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

999 ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0 2849 6240-6 โทรสาร 0 2849 6247

เว็บไซต์ <https://op.mahidol.ac.th/ra/>